LATVIA

Latvian Newspaper

Published under EUCOM Civil Affairs Division Authorisation Number UNDP 196. Publisher and Editor: Kārlis Rabācs, DP Camp Kleinkötz near Günzburg/D. Printer: „Schwäb. Volksbl.", Günzburg/D., Bgm.-Landm.-Pl. 7. Circulation: 4000. Published twice weekly. Editorial office: Günzburg/Do., Dominikus-Zimmermann-Str. 2.

LATVIJA

LATVIAN NEWSPAPER

Nr. 54 (139)

Piektdien, 1948. g. 16. jūlijā

Iznāk otrdienās un piektdienās. Izdevējs: BALK uz Latvijā Latviešu preses darbinieku sadarbības kopa. Atbildīgais redaktors: K. Rabācs vietn. A. Liepa, redaktori: Z. Bārda, M. Čulītis, H. Mindenbergs, A. Smits. Adrese: Günzburg-Do.; red.: Dominikus-Zimmermannstr. 2 (tālr. 50), apg.: Marktpl. 25 (t. 84), spiest: Bgm.-Landmann.-Pl. 7 (t. 92)

EIROPA DRAUDĪGU NOTIKUMU ĒNĀ

Maskava atsakās atcelt Berlīnes blokādi

Pēc 8 dienām saņemta padomju atbilde

Veselu nedēļu visa pasaule gaidīja Padomju Savienības atbildi uz ASV, Anglijas un Francijas protesta notām par Berlīnes blokādi. Veselu nedēļu Maskava klusēja, bet astotajā dienā pēc notu nodošanas, trešdien, 14. jūlijā, padomju diplomātiskie pārstāvji Vašingtonā, Londonā un Parīzē iesniedza savas valdības atbildi. Maskavas raidītājs pirmais publicēja notas tekstu ASV, kurā Padomju Savienība pret tās rīcību Berlīnē vērsto protestu noraida, uzveļot visu atbildību rietumu sabiedrotajiem. Domā, ka abu pārējo atbildes notu teksts ir līdzīgs.

Atbildes ievadā Padomju Savienība noraida visas Savienoto Valstu, Lielbritanijas un Francijas apsūdzības, ka Maskava būtu vainīga Berlīnes blokādē. Padomju valdība jau savlaicīgi brīdinājusi rietumu demokratijas nepārkāpt Jaltas un Potsdamas vienošanos, kas paredzēja Vācijas demilitarizēšanu un denacifikāciju. Piedzīvojumi tomēr pierādījuši, ka ASV, Lielbritanija un Francija rīkojusies pretēji. Padomju Savienībai vajadzējis saņemt no Vācijas reparācijas. Bet rietumu sabiedrotie tīšu prātu kavējuši miera līguma parakstīšanu, lai arī šo līguma punktu nepildītu un vēlāk pārtraukuši maksājumus no savām joslām. Viskrasāk to Padomju Savienība izjutusi Rūras jautājumā. Pēc iepriekšējiem noligumiem šo dabas bagātību avotu vajadzējis pārvaldīt visām četrām okupācijas varām. Bet ASV, Lielbritanijas un Francijas dēl Maskava no Rūras pārvaldes izslēgta.

Pēc Londonas konferences, kurā bez rietumu lielvalstīm piedalījās arī Beneluksa valstis, sākusies sistēmatiska Vācijas saskaldīšana. To pierādot vienpusīga naudas reforma, kas realizēta rietumu joslās un Berlīnes rietumu sektoros. Pēc Londonas konferences rietumu demokratijas esot sākušas sistēmatiskus priekšdarbus, lai nodibinātu Rietumvācijas valdību. Pēc iepriekšējiem noligumiem Berlīnei vajadzēja kļūt par visu četru okupācijas varu pārvaldes sēdekli. Bet ASV, Francija un Lielbritanija padarījusi Frankfurti par svarīgāko pilsētu. Savienotās Valstis savā notā norādījušas, ka tās labprātīgi atvilkušas savu karaspēku no citiem Vācijas apgabaliem ceribā, ka satiksme ar Berlīni būs vienmēr nodrošināta. Padomju Savienība vēloties atgādināt ASV, ka Vini sākumā bija paredzēts okupēt tikai padomju armijai.

Berlīnes apgādes grūtumos esot vainojamas pašas rietumu valstis. Pretēji padomju iebildumiem, ASV, Lielbritanija un Francija izdarījusi separātu naudas reformu. Tā kā Berlīne atrodoties Padomju Savienības okupācijas joslas vidū un nav atdalāma no tās, Maskava bijusi spiesta nodrošināties, lai caur turieni neplūstu kontrabandas nauda un neruinētu saimniecisko dzīvi. Vācu tautas un savās interesēs Maskavai vajadzēja radīt kustības ierobežojumus. Maskava saprotot berlīniešu grūtumus un tāpēc padomju valdība, rodoties vajadzībai, esot ar mieru apgādāt visu Lielberlīni ar pārtikas līdzekļiem no saviem krājumiem.

Iesniegtajā notā Savienotās Valstis izteikušas gatavību sākt sarunas par Berlīnes problēmu. Maskava turpretim pārliecināta, ka Berlīne nekādā gadījumā nav atdalāma no visas Vācijas jautājuma. Padomju Savienībai neesot principiālu iebildumu pret sarunām, bet tā kategoriski noraidot jebkādus priekšnoteikumus šo sarunu uzsākšanai.

(Beigas 5. lpp.)

Nozīmīgā trešdiena

Pl. 10. Krievi pieteic izplētņu lēcēju manevrus gaisa koridorā.

Pl. 11. Četri revolvera šāvieni Romā pret itaļu komūnistu vadoni Toļati.

Pl. 12. Maskavas atbilde Meknīlam, Bido un Maršalam.

Pl. 15. Drošības padome draud ar saimnieciskām un militārām sankcijām.

Pl. 16. Ģenerālis Markoss no jauna piedāvā mieru.

J. Celms — LNP prezidija priekšsēdis

Latviešu nacionālās padomes prezidijs savā pirmajā sēdē par priekšsēdi ievēlēja J. Celmu par viceprieksšēžiem J. Lavenieku un A. Klīvi, bet par sekretāru A. Endziņu.

Ko tagad darīs rietumnieki?

LIETPRATĒJI APSVER BRUŅOTU KONVOJU IESPĒJU BERLĪNES BLOKĀDES SALAUŠANAI, RAKSTA „DAILY MAIL" KORESPONDENTS

Arī „Daily Mail" diplomātiskais korespondents Vilsons Brodbents pirms padomju atbildes notas paziņošanas publicētā rakstā apsvēra stāvokli, kāds rastos, ja Krievija rietumvalstu protestus noraidītu vai pavisam ignorētu. Ar notu iesniegšanu Maskavai ASV, Anglija un Francija diplomātiskajā šacha spēlē nākošo gājienu devusi Maskavai. Pēc Kremļa atbildes (tā tagad sanemta) atkal kārta būtu rietumu valstīm. Tādā gadījumā vienīgā iespēja satiksmes atjaunošanai ar Berlīni būtu nostāties tieši pret blokādi un organizēt bruņotu konvoju. Tad padomju militārās iestādes būtu spiestas izšķirties, vai laut šim konvojam bez starpgadījumiem veikt savu ceļu. Tā būtu viena no galējām un riskantākajām iespējām, piezīmēja Brodbents, bet pēdējās dienās rietumvalstu lietpratēji esot apsvēruši arī to, jo, pēc viņu atziņuma, Berlīnes apgāde gaisa ceļā neesot uzturama neierobežotu laiku.

Berlīnes notikumi ir drāma, kas ik brīdi var dzemdēt karu, tā stāvokli jau krizes sākumā 16. jūnijā novērtēja amerikāņu žurnālisti brāļi Olsopi Parizes nedēļas laikrakstā „Carrefour" un jautā: cik tālu krievi ies? Esot jāpienem, ka viņi būtu gatavi iet stipri tālu. Padomju Savienībai esot divējas iespējas. „Viņi mūs katrā laikā var sabāzt lopu vagonos un aizsūtīt taisni uz Sibiriju," izteicies kāds amerikāņu virsnieks Berlīnē. Rietumvalstu atbilde tad būtu tikpat brutāla: karš. Neesot neiespējami, ka krievi uzskata karu par nenovēršamu un atzinuši par izdevīgāku riskēt to labi drīz. Otrā iespēja ir rietumu sabiedroto izspiešana no Berlīnes. Autori atzīst, ka ar lidmašīnām neesot iespējams ilgstoši apgādāt 2 miljonus cilvēku. Trūkstot zemes un ūdens ceļu transportam, izceltos bads un nemieri, tad padomju iestādes varētu uzņemties apgādi, ar noteikumu, ka pārējie sabiedrotie no Berlīnes pazūd.

Arī rietumu valstīm esot divējas iespējas atbildēt uz šādu rīcību. Viena ir: ar protesta saucieniem atstāt Berlīni, izslēgt Padomju Savienību no UN, pārtraukt jebkādas diplomātiskās attieksmes un tirdzniecīskus sakarus ar Maskavu, slēgt krievu kuģiem visas rietumu ostas, boikotēt padomju imperiju un visu, kas no turienes nāk. Bet Berlīnes pamešana nozīmētu katastrofālu neveiksmi, vispirms prestiža zaudējumu un pēc tam arī taktisku neveiksmi. Tikko krievi Berlīnē paliktu vieni, viņi radītu organu, kas it kā pārstāvētu visu Vāciju. Vēl esot spēkā vecais likums: kas zaudē Berlīni, zaudē Vāciju; kas zaudē Vāciju, zaudē Eiropu, un kas zaudē Eiropu, zaudē pasauli. Bez tam tūkstošiem berlīniešu tādā gadījumā „pielīktu pie sienas".

„Angļu-amerikāņu plānos tādēļ esot citas paredzētas iespējas. Ja konflikts noietu līdz lūzumam, tad laistu darbā pārdrošu projektu, kurā apvienota vara un diplomātija: pirmkārt, steigšus nosūtītu izplētņu lēcēju vienības ar uzdevumu atjaunot apgādes sakarus, bez tam smagos automobiļus ar kareivjiem, kas nodrošinātu satiksmes brīvību. Reizē Padomju Savienībai paziņotu diplomātisku ultimātu ar draudiem ķerties pie ieročiem; ja krievi pēc šiem pirmajiem demonstrējumiem nepiekāptos.

Ultimāts, kas paliktu tikai vienkāršs blefs, būtu vislielākā muļķība, raksta Olsopi un jautā, vai sabiedrotie būtu ar mieru ultimāta prasību izpildīšanu panākt ar varu. Tas arī esot lielākais risks, kāds Eiropai kopš kara beigām bijis jāuzņemas.

Dienu un nakti amerikāņu, angļu un franču lidmašinas lido uz austrumiem, lai Berlīnes iedzīvotājus apgādātu ar pārtiku un oglēm. Šie lidojumi tagad ir Berlīnes dzīvības jautājums, un berlīnieši priecājas par katru lidmašīnu no rietumiem. Uzņēmumā: arī Berlīnes bērni sajūsmā — atkal viens „putns" klāt!

Ģenerālis Klejs pieņem latviešu delegāciju

Aizvakar amerikāņu armijas galvenajā štābā Frankfurtē ieradās latviešu delegācija ar bīskapu J. Rancānu, K. Kalniņu un R. Liepiņu. Delegāciju pieņēma militārgubernātors ģenerālis Klejs. Sarunā ģenerālis Klejs apliecināja savas simpatijas latviešu DP un apsolīja atbalstu drošības jautājumā. Jautājumā par izceļošanu uz ASV militārgubernātors deva principiālu piekrišanu par latviešu pārstāvju piedalīšanos emigrācijas lietu kārtošanā.

Pēc audiences pie ģenerāļa Kleja delegāciju pieņēma arī militārgubernātora politiskais padomnieks vēstnieks Merfijs un nozares vadītājs pulkvedis Bible, ar kuriem delegācija pārrunāja latviešu DP pārstāvības jautājumu un apmainījās ar informāciju.

V. D.

Četri šāvieni uz komūnistu vadoni Toļati

signals nemieriem Itālijā

Romā izsludināts izņēmuma stāvoklis, bet visa valstī ģenerālstreiks

Trešdienas priekšpusdienā tiesību zinātņu students Balante raidīja pret itaļu komūnistu partijas vadoni Palmiro Toļati četrus revolvera šāvienus, kad tas atstāja deputātu kameras namu. Uzbrucējs apcietināts. Toļati ievietots slimnīcā, kur viņam nekavējoties izdarīta operācija. Divi lodes izņemtas. Slimnīcas galvenais ārsts publicējis paskaidrojumu, ka Toļati veselības stāvoklis ļoti nopietns, bet dzīvība nav apdraudēta. Atentāta dēļ Romā un Milānā sācies streiks un ielu demonstrācijas. Komūnisti pieprasījuši, lai De Gasperi valdība atkāpjas. Pagājušā naktī Italijā izsludināts ģenerālstreiks.

Atentātu pret itaļu komūnistu vadoni Palmiro Toļati izdarīja Romā trešdien. Tikko viņš bija atstājis deputātu kameras namu un taisījās iekāpt savā automobilī, pēkšņi no pūļa izskrēja kāds jauns vīrietis un no neliela atstatuma četrreiz izšāva uz Toļati, kas, asinīm pārplūdis, saļima uz ielas bruģa. Uzbrucēju policija nekavējoties apcietināja, bet smagi ievainoto komūnistu vadoni nogādāja slimnīcā.

Palmiro Toļati

Ziņa par atentātu pret Toļati zibens ātrumā izplatījās visā Romā. Deputātu kameras priekšā drīz vien sapulcējās milzīgs ļaužu pūlis, kas prasīja „pēc atriebības". Pūļa naids un neiecietība auga ar katru brīdi. Policijai tikai ar lieliem grūtumiem izdevās to izklidināt un nodibināt kārtību. Uzmudinājumi izklīst un netraucēt satiksmi sākumā līdzēja ļoti maz, tā kā karabinjeri bija spiesti pat raidīt gaisā vairākus šāvienus.

Slimnīcā Toļati personīgi apmeklēja ministru prezidents Alcides De Gasperi, kas savā un kabineta vārdā izteica līdzjūtību. Līdzjūtības telegrammu ministru prezidents nosūtījis arī Toļati kundzei. Tūlīt pēcpusdienā notika kabineta ārkārtējā sēde, jo De Gasperi bija pamats domāt, ka visā valsti var sākties nemieri un demonstrācijas. Iekšlietu ministrs Scelba piesūtījis visiem prefektiem steidzamu pavēli „darīt visu," lai novērstu eventuālus nemierus.

Pēc dažām stundām Romas ielās parādījās komūnistu oficioza „Unita" speciālizdevums, kurā milzu uzrakstiem pār visu pirmo lappusi bija paziņots atentāts pret Toļati. Tālākos rakstos, kas ieturēti ārkārtīgi asā tonī, itaļu komūnisti pieprasījuši De Gasperi valdības atkāpšanos. „Mēs prasām, lai beidzot atkāpjas streiku, bada un pilsoņu kara valdība," teikts kādā no tiem. Ministru prezidents De Gasperi preses pārstāvjiem paskaidrojis, ka viņa kabinets atkāpsies nekavējoties, ja komūnisti pierādīs kaut vismazāko valdības līdzdalību uzbrukumā viņu vadonim. Šis paskaidrojums kreisi noskaņotās aprindas tomēr neapmierināja. Kāds itaļu komūnists iesniedzis formālu pieprasījumu deputātu kamerai, lai De Gasperi valdība atkāpjas.

Policijas publicētajā paskaidrojumā teikts, ka atentātu pret Toļati izdarījis 25 gadu vecais sicīlietis, tiesību zinātņu students Mikele Balante. Izklaušināšanā viņš izteicies, ka jau divus gadus meklējis izdevību, lai noņāvētu Toļati. „Es uzskatu to par briesmīgu kaunu visai nācijai", paskaidrojis Balante, „ka kāds itālis var piedalīties kominforma sanāksmēs, kas vērsas pret viņa paša tautu. Bez tam Toļati vainojams daudzu itaļu nāvē, kas nekad nav bijuši fašisti." Izklaušināšanas beigās Balante apliecinājis, ka atentātu izplānojis viņš viens pats un neviens to uz šādu soli nav pamudinājis. Jaunais tiesību zinātņu students bijis liberālās partijas biedrs.

Policija noskaidrojusi, ka Balante jau no paša rīta uzturējies deputātu kameras nama priekšā. Vairākkārtīgi viņš lūdzis durvju sargam pieteikt to Toļati „svarīgai personīgai sarunai". Kad Balante noraidīts, viņš gaidījis komūnistu vadoni ārpusē. Pavisam pret Toļati raidītas četras revolvera lodes, pie kam trīs ķērušas mērķi.

BBC pārstāvis no Romas ziņo, ka atentāts var radīt lielus saimnieciskus un politiskus sarežģījumus Italijā. Komūnisti no uzbrukuma savam vadonim mēģina izsist „visu iespējamo kapitālu". Labā novirziena prese atentātu nosoda, bet tai pašā laikā arī norāda, ka De Gasperi valdība tajā nav vainojama ne mazākā mērā. „Mēs nosodām varas lietošanu politikā," raksta Giornale d'Italia, „bet mēs arī prasām, lai atentātu pret Toļati neizmantotu grūtumu radīšanai Italijas dzīvē".

Lai gan trešdienas pēcpusdienā valdība publicējusi oficiālu paskaidrojumu, kurā aicina iedzīvotājus saglabāt mieru un palauties izmeklēšanas iestādēm, komūnistu sakūdītie strādnieki sākuši ģenerālstreiku Romā un Milānā. Šim pilsētām tūlīt pievienojās arī Turina un Venēcija. Italijas galvaspilsētā jau pievakarē apstājās visi ielu dzelzceļi, jo nebija vairs elektriskās strāvas. Milzīgs ļaužu pūlis okupēja gandrīz visas galvenās ielas un apstādināja katru taksometru vai autobusu. Daudziem veikaliem izšķiesti logi, apgāzti un izdemolēti automobiļi un autobusi. Kā Amerikas Balss ceturtdien pl. 0.15 ziņoja, Romā izsludi-

(Beigas 5. lpp.)

Markoss no jauna piedāva mieru

Grieku nemiernieku radio „Brīvā Grieķija" trešdienas pēcpusdienā raidīja ģenerāļa Markosa [illegible] uzsaukumu, kurā viņš aicina [illegible] beigt brāļu karu un [illegible] nas pilnu" mieru. Nepilnu [illegible] nešu laikā šis ir jau otrs [illegible] miera piedāvājums, pie tam [illegible] turets visai mērena tonī. [illegible] tas bija priekš septiņiem [illegible] Atēnu valdība „ģenerāļa [illegible] jumu strupi noraidīja, [illegible] ka pieņems vienīgi bezn[illegible] pitulāciju. Ārzemju pol[illegible] dās domā, ka valdības [illegible] mosa kalnājā Mar[illegible] lielas galvas sāpes. [illegible] noskaņojumu nem[illegible] ietekmējuši arī pēdējie [illegible] Tito.

DC

LATVIJA
LATVIAN NEWSPAPER
Nr. 54 (159) 1948. g. 16. jūlijā

Ar autora parakstu vai iniciāliem parakstītajos rakstos izteiktās domas nav katrā ziņā redakcijas domas.

KAD ATVĒRSIES VĀRTI?

PIEZĪMES PAR APAKŠNAMU UN AUGŠNAMU

„Beidzot arī latviešiem ir apakšnams un augšnams," teica kāds asprātis pēc tam, kad otrā dienā pēc LCP Hanavas sesijas Eslingenā sākās LNP pirmā delegātu sapulce. Apakšnama un augšnama apzīmējumam diezgan liels pamatojums ar to, ka LCP ir trimdinieku tieši vēlēta pārstāvība, bet LNP trimdas organizāciju veidots iestādījums, kurā ieiet tiklab LCP, kā ārpus tās esošās organizācijas. Abās sanāksmēs aospriesti svarīgi jautājumi, delegāti sēdēs pavadījuši vismaz 50 stundas, izteikts daudz vārdu un arī daudz vērtīgu domu, bijuši arī tādi gadījumi, kad priekšlikuma izšķiršana, uz 5 minūtēm pārtraukt sēdi, prasījusi 4 minūtes. Kāds tad ir gala rezultāts?

LNP delegātu sapulces novērtējums pašu delegātu tvērumā lasāms šajā numurā citā vietā un arī tas dod mazu noģismi, ka sadarbību no sienas līdz sienai LNP panākt nav bijis viegli. Bet ja tā tagad beidzot notikusi, ja tās vajadzība ir vienprātīgi atzīta, tad tas ar gandarījumu apzīmējams par sen gaidītu pozitīvu sasniegumu. Turpmākajā darbā, kas visvairāk izpaudīsies LNP prezidijā, tagad jāparādās sadarbības gribas patiesumam un godīgumam. Jāatmet dominēšanas tieksmes, jāatmet aizdomīgums, un deklarātīvā sadarbība jāceļ par apzinīgu, godprātības cauraustu pienākumu.

Delegātu sapulces atzinumi LNP prezidija darbam devuši plašus metus. Tur darba pietiks visiem, kas vēlēsies savu darbības gatavību apliecināt ar nesavtīgām pūlēm. Un īpaši te gribētos pasvītrot tās tezes, kas nevien vispārējos atzinumos, bet jau gluži konkrēti pieskaras piemēram jautājumam par latviešu kultūras vērtību nodrošināšanu svešumā mūsu jaunatnei, mūsu garīgo vērtību savākšanai un pasargāšanai no izputināšanas, kas latviskas apziņas saglabāšanai veltī ne vien aicinošus vārdus, bet dod rīcības programmu.

Ne mazāk svarīgs ir atzinums par nacionālās apziņas rosināšanu latviešu emigrantu agrākajos slāņos. Mūsu tautieši aizjūras zemēs ar gandarījumu lasīs šo tezi, un jācer, ka tā reiz par visām reizēm apklusinās no nacionālā viedokļa nepieņemamo uztiepumu par tautai „atlūzušiem zariem." Nevis tautas koka zaru šķiršana dara pašu koku stipru un izturīgu, bet šo zaru kopšana un kopā turēšana. Nav un nevar būt mums nekādu atlūzušu zaru, jo ir tikai viena latviešu tauta, ir tikai tās dēli un meitas, kas tādi jūtas, lai kādā zemē viņi atrastos un lai cik ilgi viņi tur dzīvotu.

Ja pieminētajās tezēs ietverto programmu tagad patiesi arī iedzīvinās, tad ar to var būt dots stiprs reāls pamats cerībai, ka cīņa par tautas pamattiesībām nav zaudēta. Tik ilgi, kamēr dzīva būs latviskā dvēsele, kamēr dzīvs būs tautas gars, tik ilgi dzīvos arī vīzija par brīvu latviešu tautu un brīvu Latviju. Un tik ilgi, kamēr dzīva būs šī vīzija, nebeigsies arī cīņa par Latviju pašu.

LNP delegātu sapulce īsumā fiksējusi arī savas darbības loku. Tas jau sākumā dod zināmu skaidrību par parallēlisma novēršanu, ar ko līdz šim esam slimojuši ilgi un smagi. Arī šajā ziņā turpmākais darbs būs izšķirējs un tas rādīs, vai patiesi pāri prestiža aplokiem un šaursirdībai būsim tikuši pie lietderības.

Ja LNP delegātu sapulces darbs noritēja vairāk vispārējās, pāri ikdienas rūpēm paceltās līnijās, tad „apakšnama" sesija Hanavā visvairāk pieskārās tieši šai ikdienai. LCP budžeta debates un ziņojumi rādīja ļoti drūmu ainu par trimdinieku pašreizējo materiālo stāvokli un tajā nozīmē pareizs ir krizes budžeta apzīmējums. LCP locekļu ziņojumi bija pilni palīdzības saucieniem, bet nerada nekādu atrisinājumu. Varēja gaidīt, ka sesija ne vien ziņos, bet nāks arī ar konstruktīviem priekšlikumiem, kā grūtumiem tikt pāri. Tas tomēr nenotika.

Krizes budžets ienākumos dibinās uz līdzšinējo nodokļu bāzes, un neatskarēja neviens konkrēts ierosinājums par jauniem ienākumu veidiem. Arī budžeta izdevumu daļu pieņemot, sesija gāja pa vieglāko un primitīvāko ceļu — pa strīpojumu ceļu. Bet vai vajadzības var nostrīpot? Tajā pašā laikā sesija it kā aizmirsa faktu, ka vācu markas reālā vērtība šobrīd ir pavisam citāda nekā bija reichsmarkai. Katrā ziņā LCK no sesijas saņēma ļoti grūtu uzdevumu, — ar vēl niecīgākiem līdzekļiem nekā līdz šim, tikt galā ar daudz lielākiem grūtumiem.

Un vēl kas — pašas budžets tiktāl aizņēma sesijas prātus, ka tā pat nemēģināja padomāt, kā pašreizējos apstākļos saimniekot nometnēm. Komponists Jēkabs Poruks to atkārtoti atgādināja, bet palika bez atbalss. Jādomā, nometnēm tieši no „apakšnama" bija tiesības gaidīt kādus konstruktīvus norādījumus, kā „savilkt galus kopā".

Ir teiciens par Dieva putniņiem. Bet tas nav pareizs, ja to attiecina uz mums. Putni var aizlidot, mēs esam sprostā. Kā „apakšnamā" tā „augšnamā" bija dzirdami spārnu vēzieni. Vai gars jūt brīvības brīdi? Vai viņš to jau modinājis? Kad atvērsies vārti?

K. Rabācs

No sienas līdz sienai

VĒRTĒJUMI UN DOMAS PAR PIRMO LNP SANĀKSMI

Kad pagājušā svētdienā vēlu vakarā Eslingenā pirmā LNP delegātu sanāksmē beidzot bija panākta vienošanās par „portfeļiem" prezidijā, visi atviegloti uzelpoja. Arī pašī LNP delegāti no apspriedēm skolas klasēs un gaiteņos sēžu zālē atgriezās smaidīgi.

„Kā jūs vērtējat pirmo LNP sanāksmi?" — jautāju vairākiem. Atbildes, kaut arī dažādas, visumā pauž optimismu un pārliecību, ka kopīgi veicamais darbs dos kopdarbībai liedējumu. — Atbildes bija šādas:

J. Celms: „Ja aiz vienošanās neslēpjas aizmugures domas, tad LNP pirmā sanāksme vērtējama ļoti pozitīvi."

V. Bastjānis: „Smaga, grūta darba sēde. Izvēlētais prezidijs darīs visu iespējamo, lai latviešu un Latvijas jautājumus kārtotu mums labvēlīgā virzienā, bet ciktāl tas izdosies, to rādīs tikai nākotne."

A. Bērziņš: „Dievs viņai (t.i., LNP) dzīvību izglāba."

K. Lobe: „Cilvēku un cilvēci dīda maize, vara, slava un gods. Par šiem spēkiem cilvēki reti prot valdīt. Ja mūsu ļaudis, kas sastāda LNP, šo likumību sapratīs, tad sekmes nodrošinātas un darba rezultāti būs labi. Protams, neviens no mums nav pārcilvēks tādā nozīmē, ka spētu no dīdītājiem atteikties pilnīgi, bet LNP nākotne slēpjas spējās valdīt pār šiem spēkiem."

Prof. A. Švābe: „Viss noritēja pēc plāna un grafikas."

Prof. Fr. Gulbis: „Labāk nekā sagaidīju."

E. Pārups: „Veco politiķu rutīna, organizētība un savstarpējā solidaritāte izrādījās vairāk vērta nekā skaitliskais pārākums."

V. Lambergs: „Esmu noskaņots ļoti optimistiski, jo ticu, ka prezidijā, darbus sākot, visi aizmirsīs grupas, no kurām viņi nākuši, un savā darbā turpmāk piederēs tikai Latvijai."

V. Skaistlauks: „Pamati ir pietiekami stipri. Cerēsim, ka arī ēka būs gaišiem logiem un izturēs visas vētras."

R. Osis: „LNP locekļi ar dziļu izpratni piegāja pie vecās patiesības īstenošanas — vienībā spēks."

J. Lavenieks: „Pēc grūtumiem tomēr LNP dzima, un ar laiku sadarbība kļūs vēl ciešāka, un panākumi neizpaliks."

V. Janums: „Mūsu karavīru grupa ir apmierināta, jo esam panākuši to, ko gribējām, darbūjuši visus pie viena galda. Ceru, ka tieši darbā mēs viens otru labāk iepazīsim un pareizi pratīsim novērtēt."

R. Liepiņš: „Esmu ļoti apmierināts, ka izdevās panākt pilnīgu saprašanos dažādo grupu starpā un vienprātībā izveidot LNP darba aparātu. Tas ir ievērojams solis nacionālās lietas labā."

J. Niedra: „LNP pirmā sanāksme nenoliedzami bija liels notikums mūsu trimdas dzīvē. Tā tomēr daudziem sagādāja arī vilšanos, jo par galveno cīņas arēnu sapulces laikā pa lielākai daļai tika izmantoti plašie sanāksmes telpu kuluāri."

H. Klarks: „Daudz laika LNP delegāti veltīja spēku mērīšanai, tomēr uzskatu sanāksmi par sekmīgu daudzo vērtīgo ierosinājumu dēļ. Izpildu prezidija darbs tagad atkarīgs no tā locekļu labās gribas."

H. Vītols: „LNP uzdevumi ir neizmērojami lielāki un smagāki nekā likumdevēju institūtiem pašu zemē. Tāpēc man šķiet, ka LNP kā visas latviešu politiskās emigrācijas kvalitātīvā pārstāvība, ir pareizi konstruēta. Dabiski, ka LNP darbs nākotnē vairāk centrēsies prezidijā. Viss tad nu atkarīgs no prezidija locekļu darba veices. Viņus gaida darbs, darbs un atkal darbs. Ja tie veiks kaut desmito tiesu no tā, ko no viņiem gaida, tad tie jau būs spoži īstenojuši savu vēsturisko uzdevumu."

A. Āboliņš: „Es nebiju iedomājies, ka šai svarīgajā sanāksmē savstarpējās frakciju apspriedēs varētu pieņemt lēmumu, kas izslēdza baznīcu līdzdalību prezidijā. Lai Dievs piedod grēkus tai „grupiņai", kas katēgoriski pretojās baznīcu pārstāvja pielaišanai darbā, kas varētu atvieglot bēgļu izceļošanu uz ASV un citām zemēm.

•

Viens no pacietīgajiem eslingeniešiem, kas abas dienas sekoja visu sēžu gaitām, inž. R. Purs: „Vienošanos vērtēju ļoti augstu. Pēc 2 gadu pūlēm tagad beidzot nodibināta Nacionāla padome, kas aizpildīs lielo robu mūsu darbībā par Latvijas tiesībām."

Kurpnieka amata meistars A. Siriņš: „Viss jau labi, tikai vajadzēja prezidijā mācītāju. Bez Dieva svētības tālu netiksim."

Mācītājs E. Rozītis: „Paldies Dievam, ka latvieši reiz atraduši kopēju valodu. Lai Dievs dod, ka skaistajiem vārdiem par kopību sekotu arī darbi mūsu izmocītās tautas labā."

Eslingenas kolonijas vec. vietnieks A. Aperāns: „Viena no nopietnākām sanāksmēm, kādu bijusi izdevība trimdā vērot. Galvenais, ka esam guvuši konkrētus rezultātus un tagad varēs sākties darbs."

H. M.

Cik ilgi vēl pastāvēs nometnes

Pag. nedēļā IRO angļu joslas galvenajā mītnē notika konference, kurā piedalījās arī Baltijas centrālās padomes loc. A. Trapāns. Konferencē joslas direktors Fenšans sniedza ieskatu par IRO darbību un iespējām nākotnē. Pēc direktora Fenšana domām IRO darbības laiks nākotnē nepārsniegšot $1^1/_2$—2 gadus, un kas tad notikšot ar tiem, kas ir darba nespējīgi, to viņš nevarot iedomāties. Esot jāpieņem, ka valstis gan mīkstināšot līdzšinējos bargos uzņemšanas noteikumus, tomēr būtu aplam, ja neizmantotu tās iespējas, kas ir jau tagad.

Par uztura apstākļiem direktors izteica cerību, ka ar 1. augustu devas nedaudz paaugstinās un norādījis, ka IRO iestādes pašreiz meklē darbam juristus, māsas un tehniķus.

Pašreiz angļu joslā notiek reģistrācija izceļošanai uz Argentīnu. Esot paredzēts uzņemt 2900 DP, pie kam ģimenes šķirtas netiek un ģimenes locekļu skaits nav ierobežots. Brazilija ierosinājusi uzņemt 50 000 ieceļotāju, un zināmu interesi parāda arī Venecuēla un Gvatemala. Saskaņā ar agrāko LCP lēmumu, latviešu pārstāvji pēc attiecīgu angļu joslas iestāžu pieprasījuma paziņojuši, ka latvieši nav ieinteresēti plašā izceļošanā uz Braziliju. Interese par baltiešiem jūtama arī no Austrālijas, un austrāliešu komisijas kļuvušas liberālākas.

Visstraujāk no angļu joslas pašreiz izceļo uz Kanādu, uz kurieni ņem arī ģimenes cilvēkus, ja ģimenes locekļi ar mieru palikt Vācijā, līdz ģimenes galva tiem Kanādā sameklē apmešanos. Šo ģimeņu locekļus novieto transitnometnēs īpašos nodalījumos, ar mazliet uzlabotu uzturu un labākiem dzīves apstākļiem.

—s.

Var sākties praktiskais darbs

Pūloties nodrošināt bēgļu dzīves archīva un kultūras vērtības, LCK sazinājusies ar attiecīgiem iestādījumiem un latviešu organizācijām aizjūras zemēs. No Huvera institūta ASV saņemta atbilde, ka institūts ir ar mieru pie bibliotēkas iekārtot Baltijas nodaļu un uzņemt tajā glabāšanā latviešu grāmatas, materiālus un archīvālijas. Ja 25 gadu laikā nodotie materiāli netiek pieprasīt atpakaļ, tad tie pāriet institūta īpašumā. Institūts apņemas segt arī visus iesaiņošanas un transporta izdevumus, kas saistīti ar materiālu nogādāšanu institūtā, bet izdevumi par materiālu atpakaļsūtīšanu jāsedz saņēmējiem.

Kā zināms, arī Brazilijas latvieši iekārto latviešu grāmatu un kultūras vērtību krātuvi.

LCK apspriežot šo jautājumu, nolēmusi archīvu materiālus un citas kultūras vērtības, arī grāmatas, nodot Huvera institūtam, bet otru daļu materiālu arī Brazilijas latviešu krātuvei, apgādājot to ar archīvu materiāliem tiktāl, cik šie materiāli šobrīd pieietami vairākos eksemplāros. — Tā tad latviešu kultūras vērtību saglabāšanas programmas reālizēšanai pašreiz vairs nav nekādu šķēršļu un tikai jāvēlas, lai darbs nenovilcinātos. Kam uzticēt šo darba vadīšanu un kārtošanu, par to vēl jāizšķiras LCK un tad labvēlīgām atrisinājumam būs pietuvināts kāds ļoti svarīgs jautājums, kura sekas uz mūsu tautas nākotni jo lielas.

—s.

Slikti tā un slikti tā

ZIŅOJUMI PAR TRIMDINIEKU STĀVOKLI LCP SESIJĀ

Cik neapskaužamā materiālā stāvoklī pašreiz atrodas latviešu trimdinieki Vācijā, to liecināja gan ziņojumi, gan debates LCP sesijā 8. un 9. jūlijā Hanavā. Šo ainu nespēja mīkstināt arī informācija par emigrācijas iespējām, kas joprojām šauras un, galvenais, tās joprojām nedod iespējas ģimeņu cilvēkiem un darba nespējīgiem. Lielu grūtumu priekšā atrodas arī skolas, kuras līdz šim varēja uzskatīt par vislabāk atrisināto trimdinieku jautājumu. LCK skolu nozares vadītājs I. Zubāns ziņoja, ka jārēķinājas ar tā atalgojuma samazināšanu, ko līdz šim skolotāji saņēma no birģermeistaru summām, pie kam arī nometņu kases ir tukšas. Līdzīgu stāvokli angļu joslā raksturoja A. Dravnieks, vienīgo reālo iespēju skolu darba turpināšanai saredzot skolotāju pašaizliedzībā, atsakoties resp. sadalot atalgojumus. Skolotāji arī līdz šim iznesuši uz saviem pleciem lielo grūtumu daļu.

Vēl tālāk pasliktinājies skolēnu veselības stāvoklis, svara iztrūkums dažām grupām ir bīstami augsts, mazasinība dažās grupās pārsniedz 30%, bet plaušu dziedzeru paplašinājumi 48%. Jāšaubās, vai šo stāvokli kaut cik jūtami spēs uzlabot arī pašreizējais brīvlaiks, kas noteikts līdz septembrim.

Pie ziņojumiem par skolu stāvokli V. Mateuss ierosināja samazināt ģimnaziju skaitu un palikušajās censties ierīkot internātus. Dažās vietās ģimnaziju apvienošana jau notikusi, bet īpaši no angļu joslas tika izteiktas šaubas, vai tāds atrisinājums, ja to arī izdotos reālizēt, dos panākumus — vecāki, negribēdami šķirties no tik grūti kopā savilktās ģimenes vienības, ir atturīgi bērnu laišanā skolās ārpus savas nometnes. Arī biežās nometņu pārvietošanas parasti vissāpīgāk skar tieši skolas.

Prof. F. Gulbis sesijā informēja par baltiešu universitāti Pinebergā, kurā pašreiz ap 600 studentu, pie kam ņākamajā semestrī nāks klāt 300 jaunu, kuru vidū latviešu pāri par 70%. Grūtumi universitātē ne vien ar līdzekļiem, bet arī ar mācības spēkiem, jo pēdējā laikā uz citām zemēm aizbrauc caurmērā 1 mācības spēks nedēļā. Zināmas cerības dod ASV nodibinātā organizācija, kas interesējas par baltiešu akadēmisko saimi, mēģinot pārvietot uz ASV vai Kanādu Baltijas universitāti ar visiem mācības spēkiem un studentiem. Bez tam Kanādā nodibinātas 25 stipendijas, no kurām 2 piešķirtas Baltijas universitātes mācības spēkiem.

Cik smags kļūs izglītības iestāžu stāvoklis, liecina arī tas, ka LCP savā trīs mēnešu „krizes budžetā" izglītības veicināšanai spēja fiksēt tikai 2000 DM, t. i., nepilnas 700 DM mēnesī.

Budžeta debates sesijā atklāja otru ļoti smagu jautājumu — darba jautājumu, par ko LCK finanču nozares vadītājs J. Niedra teica, ka „DP pārstāvībām jādara viss, lai noturētu līdzšinējo stāvokli un rastu jaunas darba iespējas, bet es neticu, ka tas mums izdosies." Bija arī ziņojumi (no angļu joslas), kas liecināja, ka ir tendences DP darba spēku atvietot ar vāciešiem vai arī DP novietot mazāk atalgotos darbos. Tajā pašā laikā angļu joslā sāk iedzīvināt noteikumus, ka nodarbinātiem nometņu iemītniekiem un viņu ģimeņu locekļiem jāmaksā par aprūpi. Ļoti bieži lielākām ģimenēm gandrīz viss atalgojums aiziet par šo aprūpes samaksu un ir gadījumi, kad tā pat nepietiek. Tādos gadījumos (Oldenburgas rajonā) nodarbināto no darba atlaiž. Jādomā, ka arī IRO, kur tagad nodarbināta kāda daļa mūsu tautiešu, būs spiesta savu darbinieku skaitu samazināt.

Tas liecina, cik nopietni trimdiniekiem tagad jāsaimnieko ar naudu. Katrā ziņā iegaumējams J. Poruka ierosinājums, brīdināt tautiešus neizdot naudu par lietām, kuras pārvietojoties tie pametīs (stikla un fajansa trauki u.t.t.), jo nauda par šiem priekšmetiem aiziet vācu saimniecībā. Vācu saimniecībā aiziet arī tā nauda, ko nometnes samaksā par filmu īri, lai ar šo filmu izrādēm gūtu kādus ienākumus no ieejas biļetēm.

Interesantus datus par izceļošanas kustību sesijā sniedza LCK viceprieksšēdis V. Lambergs. Pēc Centrālās kartotēkas ziņām, līdz š.g. 1. jūlijam pavisam aizceļojuši 15408 latvieši, no tiem uz ASV 403, Angliju 10538, Kānādu 1255, Austrāliju 1400, Beļģiju 735, Argentīnu 13, Braziliju 152, Franciju 616, Holandi 83, Venecuēlu 159, Šveici 40, Maroku 11 un Urugvaju 2. Repatriējušies 1696. Šie dati varbūt nav absolūti, jo kartotēkai nometnes ne reti ziņojumus iesūta nolaidīgi. Statistisko ziņu svarīguma dēļ, būtu jāvēlas, lai nometnes tomēr šo pienākumu pildītu ar iespējamo precizitāti. Vēl tagad Rietumvācijā, Austrijā un Dānijā kopā ir 94375 latvieši.

R.

Nometņu dzīve

DĀNIJAS latvieši paredzējuši celt piemineklī mirušajiem tautiešiem, kas apglabāti Vestre kapsētā Kopenhagenā. Sākta ziedojumu vākšana.

TAUTIETIS M. Ozols, kas nesen aizbrauca uz Angliju, par pirmajiem nopelnītajiem šiliņiem nosūtījis dāvanu sainīti Kleinkecas Ausmas nometnes trūcīgākajai daudzbērnu ģimenei. Nometnes komiteja sainīti piešķīrusi A. Bēdeļa ģimenei. Daudzbērnu tēvs 1940. g. jūnija dienās no Latvijas aizvests uz Pad. Savienību.

PAR TAUTIEŠIEM Beļģijā Ansbachas nometnē referēja pasaules YMCAs pārstāvis K. Dzirkalis. Beļģijas ogļraktuvēs strādā 650 latviešu. Vietējiem strādniekiem, salīdzinot ar ārzemniekiem, visur saskatāmas priekšrocības. Latvieši izkaisīti pa visu Beļģiju, tāpēc gandrīz neiespējami kultūrālie pasākumi. Sevišķi vieniniekiem grūti atturēties pret alkoholu u. c. vilinājumiem, jo uzņēmumu vadība labprāt visu kreditē, lai ārzemniekus vairāk piesaistītu „melnajai ellei". Kaut arī jācīnās ar šiem trūkumiem, latvieši visumā ar dzīvi Beļģijā apmierināti. Viņu secinājums: darbs grūts, bet pie tā var pierast.

KASELES Betenhauzenas nometnes skauti un gaidas svinīgā aktā saņēma labvēļu dāvātos karogus. Svētku aktu ievadīja māc. A. Čops. Latviešu skautu pr-ka vietn. Klētnieks norādīja, ka skautiem un gaidām karogs ir goda zīme un apliecinājums viņu darbam. Arī nometnes komitejas priekšsēdis H. Jurjāns uzsvēra, ka karogs simbolizē dzīvību. Skautus un gaidas vēl sveica nometnes YMCAs un YWCAs pr-dis Ž. Zentiņš, Daugavas Vanagu valdes priekšs. V. Eizans un vecāku vārdā E. Bole.

DZIESMU svētki Lībekā notiks 25. jūlijā. Kopkori diriģēs H. Pavasars, R. Zuika un Ed. Ramats. Programmā 19 dziesmas.

„VALKAS ZIŅAS" pēc valūtas reformas pārtraukušas iznākšanu.

LATVIEŠU inženieru apvienības prezidijs atkārtoti uzaicina inženierus un tehniķus dibināt savās nometnēs, vai apvienojoties ar tuvākām nometnēm, attiecīgas kopas. Par biedriem var būt arī architekti. Dalībnieku saraksti amerikāņu joslā nosūtāmi dipl. ing. Fr. Salmem (Mannheim, Nebeniusstr. 7—6), bet angļu joslā dipl. ing. N. Zoldneram (Detmold/Lippe, 55-er Str. 1.). Apvienības prezidijs lūdz inženierus un tehniķus izdarīt vienreizēju iemaksu DM 2 līdz 15. augustam. Sūtījumi adresējami M. Grietēnam: (14a) Esslingen/N., Becelaere Kaserne.

MINCHENES Luitpoldkaserne kontrolcentra emigrācijas daļā, 107. istabā var pieteikties IRO 7. apgabalā (Minchenē, Vaserburgā, Garmišā u.c.) privātdzīvojošie DP darbiem citās zemēs. Kanādā vajadzīgi līdz 55 g. v. kažoku drēbnieki. Ģimenēm aizbraukšana solīta vēlāk. Kanādieši meklē arī māsas slimnīcām — neprecētas sievietes, atraitnes un šķirtenes, ar 2 g. praksi līdz 35 g. v. un ar 3 g. praksi līdz 45 g. v. Medicīniskajam personālam iepriekš jāpiesakās pie med. officer Miss Mac Donald, Warner Kaserne, München. Francija meklē līdz 50 g. v. visu nozaru amatniekus ar mazām ģimenēm, bet darbiem Anglijā var pieteikties strādnieki ogļraktuvēs un tekstilfabrikās līdz 35 g. v., laukstrādnieces līdz 49 g. v. un mājkalpotājas līdz 35 g. v. Gustava Boela tēraudrūpniecībām Beļģijā vajadzīgi ap 60 līdz 40 g. v. neprecēti strādnieki. Priekšroka tiem, kas jau strādājuši smagajā rūpniecībā.

VĒSTULES REDAKCIJAI

Ēriks Sala, Babenhauzenā

VAIRĀK OBJEKTĪVITĀTES!

Latvijas 6. jūlija n-rā Juris Selga rakstā „Divu gadu darbs — viens priekšlasījums" bez jebkādas objektīvitātes uzbrūk Babenhauzenas nometnes organizācijām. Zēl, ka autoram nav bijis vēlēšanās savākt materiālus objektīvai darbības bilancei. Ja vien rakstītājam būtu paticis kaut mazliet izvērtēt nopelto organizāciju darbu, tad viņš nevarētu noklusēt, ka laikā no 29. marta līdz 17. jūnijam „tādā vidēja lieluma nometnē kā Babenhauzena", kā to pats autors uzsver, notikušas 4 teātra izrādes, 5 baleta vakari, 1 dejas un mūzikas vakars, 1 koncerts un 1 operas izrāde. Vai te pamats žēlabām par kulturālās dzīves trūkumu? Autors, diemžēl, atceras tikai vienu priekšlasījumu, kaut gan augšminētajā laikā YMCAi tādi bijuši seši, šai skaitā neierēķinot atceres svētku referātus.

Selga nav apmierināts arī ar Daugavas Vanagu nodaļas kluba darbību. To, ka Daugavas Vanagi nolaistās kluba telpas saveduši kārtībā, izremontējuši, nodarbina te divus invalidus un 2 mēnešu laikā ieguvuši RM 1.514,99 lielu peļņu, Selga nav ne redzējis, ne par to dzirdējis. Kāpēc šis aklums un kurlība? Ikviens babenhauzenietis zina, ka Daugavas Vanagu nodaļa savā īsajā darbības laikā pabalstos invalidiem un karā cietušo ģimeņu locekļiem izsniegusi RM 3.751.

Juris Selga nav nedz domājis, nedz gribējis pakalpot latviešu interesēm, bet gan tās centies izniecināt. Zēl!

slikti tā

ĀVOKLI LCP SESIJĀ

nas parasti vissāpīgāk sk
kolas.

F. Gulbis sesijā informē
ltiešu universitāti Pinebergā,
ašreiz ap 600 studentu, pie
ākamājā semestrī nāks klāt
unu, kuru vidū latviešu pā
/o. Grūtumi universitātē ne
līdzekļiem, bet arī ar mā
pēkiem, jo pēdējā laikā uz
zemēm aizbrauc caurmērā
s spēks nedēļā. Zināmas o
dod ASV nodibinātā organi
kas interesējas par baltiešu
isko salimi, mēģinot pārvie
ASV vai Kanādu. Baltijas
itāti ar visiem mācības spē
n studentiem. Bez tam Ka
odibinātas 25 stipendijas, no
2 piešķirtas Baltijas univer
mācības spēkiem.

mags kļūs izglītības iestāžu
s, liecina arī tas, ka LCP
īs mēnešu „krizes budžeta
as veicināšanai spēja fiksēt
00 DM, t. i., nepilnas 700 DM

ta debates sesijā atklāja
i smagu jautājumu — darba
mu, par ko LCK finanču no
vadītājs J. Niedra teica, ka
rstāvībām jādara viss, lai
u līdzšinējo stāvokli un rastu
darba iespējas, bet es neti
tas mums izdosies." Bija arī
i (no angļu joslas), kas lie
ka ir tendences DP darba
tvietot ar vāciešiem vai arī
ietot mazāk atalgotos dar
jā pašā laikā angļu joslā
zīvināt noteikumus, ka no
tiem nometņu iemītniekiem
ģimeņu locekļiem jāmaksā
ūpi. Ļoti bieži lielākām ģi
gandrīz viss atalgojums aiz
šo aprūpes samaksu un ir
i, kad tā pat nepietiek. Tā
jumos (Oldenburgas rajonā)
āto no darba atlaiž. Jādo
arī IRO, kur tagad nodar
āda daļa mūsu tautiešu, būs
savu darbinieku skaitu sa

cina, cik nopietni trimdiniek
gad jāsaimnieko ar naudu
ņā iegaumējams J. Poruka
ums, brīdināt tautiešus
naudu par lietām, kuras
oties tie pametīs (stikla un
trauki u.t.t.), jo nauda par
ekšmetiem aiziet vācu saim
Vācu saimniecībā aiziet ari
, ko nometnes samaksā par
, lai ar šo filmu izrādēm gū
s ienākums no ieejas bile

antus datus par izceļošanas
sesijā sniedza LCK vicē
is V. Lambergs. Pēc Cen
rtotēkas ziņām, līdz š.g. 1.
pavisam aizceļojuši 15408
no tiem uz ASV 403, Ang
8, Kānādu 1255, Austrāliju
ēļģiju 735, Argentīnu 13
152, Franciju 616, Holan
necuēlu 159, Šveici 40, Ma
un Urugvaju 2. Repatriēju
Šie dati varbūt nav abso
artotēkai nometnes ne reti
s iesūta nolaidīgi. Stati
ņu svarīguma dēļ, būtu jā
nometnes tomēr šo pienā
ldītu ar iespējamo precizi
tagad Rietumvācijā, Aus
Dānijā kopā ir 94375 lat
R.

VĒSTULES REDAKCIJAI

Sala, Babenhauzenā

AK OBJEKTĪVITĀTES!

s 6. jūlija n-rā Juris Selga
Divu gadu darbs — viens
jums" bez jebkādas ob
es uzbrūk Babenhauzenas
organizācijām. Žēl, ka au
av bijis vēlēšanās savākt
s objektīvai darbības bi
vien rakstītājam būtu pa
t mazliet izvērtēt nopelto
ju darbu, tad viņš neva
usēt, ka laikā no 29. marta
ūnijam „tādā vidēja lielu
tnē kā Babenhauzena", kā
autors uzsver, notikušas
izrādes, 5 baleta vakari,
n mūzikas vakars, 1 kon
operas izrāde. Vai te pa
bām par kulturālās dzīves
Autors, diemžēl, atceras
nu priekšlasījumu, kau
minētajā laikā YMCAi tā
seši, šai skaitā neierēķinot
ētku referātus.

av apmierināts arī ar Dau
nagu nodaļas kluba darbi
ka Daugavas Vanagi no
uba telpas saveduši kārti
ontējuši, nodarbina te di
dus un 2 mēnešu laikā ie
M 1.514,99 lielu peļņu. Sel
redzējis, ne par to dzir
pēc šis aklums un kurlība
abenhauzenietis zina, ka
Vanagu nodaļa savā īsajā
laikā pabalstos invalidiem
cietušo ģimeņu locekļiem
RM 3.751.

elga nav nedz domājis
ējis paķalpot latviešu in
bet gan tās centies izni

Baltijas valstis pārvērstas par padomju cietoksni

Kara atmosfaira Igaunijā

Ziņojumi no Baltijas valstīm liecina, ka tur visu laiku turpinās nocietinājumu, noliktavu, ceļu, lidlauku un stratēģisku ceļu un dzelzceļu izbūve, raksta Stokholmā iznākošais „Newsletter from behind the Iron Curtain". Reizēm pat oficiālajās padomju radio ziņās iezogas pa faktam, kas to apstiprina. Piemēram, Rīgas raidītājs 10. jūnijā ziņoja, ka simtiem zemnieku un kolchoznieku Latvijā nodarbināti Ļeņingradas-Varšavas šosejas atjaunošanā. Šis ceļš ir stratēģiski svarīga satiksmes artērija.

Šinī pavasarī atjaunota Tallinas un apkārtnes nocietināšana. Pagaidām notiek tikai zemes darbi. Tos pārrauga augstāki padomju sapieru virsnieki, bet par darba spēku izmanto civiliedzīvotājus un vācu kara gūstekņus. Darbos jāpiedalās arī sievietēm līdz pat 55 gadu vecumam. Visiem rūpnīcu strādniekiem un ierēdņiem obligāti jānostrādā zināms stundu skaits tranšeju rakšanā — svētdienās un no kārtējā darba brīvā laikā.

Tallina vispār atgādina kara nometni, tālāk teikts ziņojumā. Barakās novietots karaspēks, kājnieki un tanku vienības, tāpat kareivju nometināšanai apķīlātas daudzas skolas un sabiedriskas ēkas. Tikai vienās barakās, pie karavīru kapiem, novietots igauņu karaspēks, ko komandē krievi, bet visas pārējās vienības ieradušās no Padomju Savienības. Ļoti liels ir mongoļu skaits, kas atrodami arī ieceļojušo kolonistu vidū.

No 3—5 km platas piekrastes joslas izvākti visi civiliedzīvotāji, kas vai nu nosūtīti uz zemes iekšieni, vai deportēti. Dažās vietās gan atļauts palikt zvejniekiem, bet tiem ļoti ierobežota kustības brīvība. Atļauja vajadzīga pat kaimiņu ciema apmeklēšanai. Piekrastes joslā nodarbinātiem vāc. gūstekņiem faktiski ir lielāka kustības brīvība. Nelielajā Klogas ciemā pie Tallinas novietoti divi pulki, viens kājnieku un viens tanku. Klogas tuvumā sākta lidlauka izbūve. Vācu kara gūstekņi nodarbināti arī Pernu aerodroma paplašināšanā un modernizēšanā. Tajā būs vietas vismaz 1000 lidmašīnām. Pagājušā gada vasarā kāds aculiecinieks šai lidlaukā saskaitījis ap 500 lidmašīnu, galvenokārt Meserščmitus, Heinkeļus un Junkersus. Ap lidlauku izbūvē zenītartilerijas baterijas, apkalpes dežūrē dienu un nakti. Dienvidrietumos no pilsētas izbūvē vēl otru lidlauku.

Ap 5 km no Pernu, pie ceļa uz Valku, mežā iekārtota liela artilerijas nometne, kur savākti visdažādāko tipu un kalibru lielgabali. Nometni, tāpat kā lidlaukus, rūpīgi apsargā. Dienvidaustrumos no pilsētas ir apmācību laukums, no kurienes bieži atskan eksploziju troksnis, arī naktīs. No visas apkārtnes civiliedzīvotāji izvākti, un neviens nezina, kas laukumā notiek. Domā, ka tur izmēģinot kādus jaunus ieročus — V 1, V 2 un V 5. Pēdējais esot padomju izgudrojums.

Pati pilsēta pilna dažādu ieroču šķiru kareivjiem, kas novietoti arī skolās. Virsnieku vajadzībām apķīlātas lielākās privātmājas. Pernu ierīkots liels motorparks un plašas pārtikas noliktavas. Kad 1946. g. bijis nopietns maizes trūkums, no šīm noliktavām tomēr nav atļauts izvest nevienu tonnu labības.

Pernu ostā lielāku kara kuģu nav, vienīgi trāleri un ātrlaivas. Tāpat nav arī lielāku tirdzniecības kuģu, jo reparāciju sūtījumi no Vācijas apsīkuši, bet viss eksports iet prētējā virzienā — uz Padomju Savienību. Tādi paši apstākļi esot arī Latvijas ostās. Civiliedzīvotāji izvākti arī no igauņu salām Rīgas jūras līcī un deportēti uz Kaspijas jūras apgabalu un Tālajiem austrumiem. Salās vislielākā slepenībā izbūvē nocietinājumus, un cementu piegādā milzu vairumos. Šajos darbos pielaisti tikai uzticami komūnisti, gūstekņus un civīlistus neizmanto.

Gandrīz visa Igaunijas rūpniecība atjaunota, pa daļai papildinot iekārtas ar mašīnām un ierīcēm, kas ievestas no Vācijas. Militāri svarīgā degakmens produkcija palielināta pieckārt un šo nozari vēl paplašina, izbūvējot jaunas raktuves un rūpnīcas. Atjaunotas arī visas agrākās spēkstacijas un uzceltas dažas jaunas, viena Pernu tuvumā. Līdz 1946. g. vadītājs personāls rūpniecībā bija galvenokārt igauņu, bet tagad gandrīz visi vadītāji ir krievi.

Dzelzceļi līdz 1946. g. darbojušies stipri nekārtīgi, bet tagad sakārtoti. Pasažieru satiksme tomēr ierobežota, un ceļošanai vajadzīga atļauja. Toties daudz apgrozās militārie un preču vilcieni. Tallinas-Ļeņingradas līnijai tagad ir divējas sliedes.

Minētās ziņas iegūtas pa daļai no vācu gūstekņiem, kas atlaisti šī gada aprīlī un maijā. Daļa no viņiem strādājuši dažādās vietās Igaunijā, kur civiliedzīvotājiem nav bijis iespējams pieklūt. Ziņas pārbaudītas un salīdzinātas. Vispārējā atmosfaira Igaunijā esot tāda, it kā būtu jāsākas karam. Zemes dabiskos izejvielu avotus un rūpniecību ekspluatējot trakā steigā un līdz pēdējam.

Padomju armijā pieaugot neapmierinātība, stāsta gūstekņi. Atklāti tā neizpaužoties, bet sargi vairākkārt izteikušies gūstekņiem, ka viņi un pārējie iedzīvotāji esot apnikuši līdz kaklam dzīvot tik nožēlojamos apstākļos, kamēr valdība ikreiz tikai solot, ka dzīves apstākļi uzlabosies pēc nākamās piecgades. Notiekot arī dezertēšana, sevišķi gadījumos, kad kādu vienību gatavojas pārcelt atpakaļ uz Padomju Savienību, jo dzīve Baltijas valstīs, pēc krievu kareivju atzinuma, tomēr esot daudz labāka.

BR

Septembrī sāksies plašāka izvietošana uz Austrāliju

ZĒDORFA — „AUSTRĀLIEŠU" ĢIMEŅU APMETNE

Visas DP ģimenes, kas pieņemtas izceļošanai uz Austrāliju, tuvākā laikā sapulcinās Zēdorfas nometnē pie Grēvenes, paziņots Falingbosteles emigrācijas centrā, kurā mīt ap 2000 jauno „austrāliešu". Zēdorfa kļūs par angļu joslas Austrālijas braucēju nometni, kurā braucēji uzturēsies līdz tam brīdim, kamēr pavērsies ceļš uz tālo kontinentu. — „Zēdorfa nebūs DP nometne, bet gan Austrālijas sala Vācijā," — paskaidroja kāds augstāks IRO ierēdnis sanāksmē Falingbostelē. „Par papildu aprūpi rūpēsies Austrālijas Sarkanais Krusts un tādēļ tie DP, kas pagaidām uz Austrāliju dosies bez ģimenēm, var būt droši, ka viņu piederīgiem Zēdorfā klāsies labi," teica IRO pārstāvis.

Jaunajā nometnē „austrāliešus" apmācīs angļu valodā un iepazīstinās ar Austrālijas darbu un dzīves ierašām. Zēdorfā katrai ģimenei paredzēta sava istabiņa. Kaut gan šī nometne ļoti nolaista, darīšot visu iespējamo, lai tā kļūtu par patīkamu apmetni. Jau saistīts lielāks skaits amatnieku. Būšot arī nepieciešamās mēbeles.

„Ziema Austrālijas braucēju ģimenēm nebūs jāpavada Zēdorfā" — uzsvēra IRO pārstāvis, — „jo tālākā pārvešana sāksies rudenī. Šim nolūkam kalpos 2 kuģi, no kuriem katrs varēs uzņemt 2000 izceļotāju. Emigrācija uz Austrāliju pastiprināsies, jo septembrī atkal 5000 DP izsniegs ieceļošanas atļaujas."

Pašlaik Falingbostelē uzturas 8000 DP. Centrs ir ļoti pārslogots, jo telpas paredzētas tikai 5000 cilvēkiem. Uz Zēdorfu pārvedīs arī „austrāliešus" no Ventorfas transitnometnes pie Hamburgas. Ventorfā paredzēts sapulcināt uz Kanādu aizceļojušo ģimeņu locekļus.

R. T.

Kanādas „Saša Ziemelis"

INDIĀNIETES AR ZOBIEM DĪRĀ ZVĒRUS

1930. g. 24. martā Kanādā ieradās latvietis Jānis Kārkliņš. Svešajā zemē darbu dabūt toreiz bija gandrīz neiespējami. Puisim, kas dzimis Alsungā, toreiz bija tieši 20 gadu, un viņš sāka domāt par medībām Kanādas mūža mežos. Ar dažiem simtiem dolaru, kas bija latvieša kabatā, pietika, lai nopirktu bisi, lamatas, gulamo maisu, laivu un pārtiku. Un tā sākās Jāņa Kārkliņa mednieka dzīve.

Medību sezona parasti ilgst no septembra līdz maija vidum. Vienam vīram, dodoties ceļā uz mežiem, garās ziemas aizvadīšanai jāņem līdzi ap 50 mārc. cukura, 40 mārc. sviesta, 250 mārc. miltu, 25 mārc. rīsu un putraimu, 10 mārc. kafijas un tējas un 30 mārc. žāvētu augļu. Taukus un gaļas nevajaga, jo arī lāča gaļa ļoti garšīga. Jānomērcē vienīgi etiķī. Nedrīkst aizmirst vēl moskītu tīklu, naglas uc. sīkumus.

„Tad jāsamaksā 2 dolari par medību atļauju un var doties ceļā," saka Kanādas „Saša Ziemelis". „Man gadījās, ka no pēdējās dzelzceļa stacijas līdz medību apgabalam pa upēm un ezeriem jānobrauc ar 500 jūdžu. Dažkārt jāpāriet vairākas jūdzes plati zemes šaurumi, lai turpinātu ceļu pa citu upi. Tad visa mantība jānes uz paša pleciem. Ap 1. novembri kādas upes krastā jau uzcelta ziemas būda, lai tajā pavadītu vientuļos, bet skaistos ziemas mēnešus. Parasti izlieku 100—200 lamatu, kas reizi nedēļā jāpārbauda. Gaļu visai ziemai nodrošina jau pirmais nošautais meža vērsis. Uzturs nekad nav vienmuļīgs. Var iebaudīt pīles, zivis un briežus."

Kāda tad ir vienas medību sezonas bilance?

„Kāds kuro reizi gads. Pēc pagājušās ziemas medībām pārdevu 60 lapsas, 3 lūšus, 6 vilkus, 5 ūdrus, 20 sermuļus, ap 200 ūdenszurku un vairāk nekā 1000 vāverītes. Nošāvu arī 3 lāčus, bet to ādām nav nekādas vērtības. Pēdējos gados ādu cenas vispār kritušas. Par lapsu tagad maksā tikai 10, vilku 7 un sermulīti 3 dolarus. Normālu ieguvumu vienā sezonā var rēķināt ap 1500 dolaru."

Kā ir ar palīgiem?

„Es līdz šim palīgus neesmu meklējis. Daudzi mednieki, pirms došanās uz mežiem, saimniecības vadīšanai ņem līdzi indiānietes. Notiek parasti tā, ka mednieks ar divām pudelēm degvīna ierodas pie indiāņu ciltsvecākā. Sapīpē miera pīpi un izstāsta savas vajadzības. Virsaitis tad iepazīstina ar savām dāmām. Par 60 dolariem un zīda kleitas drānu indiāniete kalpo visu ziemu un pēc medībām atgriežas mājās. Nu, vajaga tikai redzēt, kā indiānietes ar zobiem dīrā mazos zvēriņus!"

Garie ziemas vakari mūža mežā dažkārt ļoti garlaicīgi. „Pēdējo gadu 9 mēnešus neredzēju neviena cilvēka," stāsta Jānis Kārkliņš. „No jaunatbraukušajiem tautiešiem tagad būs jāmeklē kāds īsts draugs." Bet Kārkliņa sarunu biedrs iebilst: „Vai nebūtu labāk palūkoties kādu latviešu zelteni? Cik ilgi turpināsi tādu lāča dzīvi?" Un vecais traperis, bet gados vēl jaunais kurzemnieks domīgi piebilst: „Var jau arī tā." K.

Reizi mēnesī Bad Kisingenā IRO informācijas šefa Sederlanda—Denlingera vadībā notiek DP preses konferences. Uzņēmumā: DP žurnālisti Bad Kisingenā. Vidū pie galda — IRO vadītājs amerikāņu joslā Pauls Edvards (pa labi) un Sederlands — Denlingers. (A. Klišāna uzņ.)

Pēc 20 gadiem arī opozicijas kandidāti

Valsts prezidenta vēlēšanās Portugalē, kas notiks nākamgad, pēc 20 gadu pārtraukuma pirmoreiz kandidēs arī opozicijas pārstāvji. Kāds no tiem jau tagad deklarējis, ka viņš iestāsies par ciešāku draudzību ar Lielbritaniju, atcels preses cenzūru un atļaus darboties visām politiskām partijām. Portugalē jau divdesmit gadu nepārtraukti valda ministru prezidents Dr. Salazars. Kabinetā viņš iestājās 1928. g. kā finanču ministrs. Pēc tam, kad Salazaram izdevās nostabilizēt Portugales naudu, viņš kļuva ministru prezidents.

BBC

Kāpēc bija jāpazūd maršalam Žukovam

„PADOMJU SAVIENĪBAS VARONIS" VIDUSĀZIJĀ RAKSTA MEMUĀRUS

Labu laiku viss, kas saistījās ar Padomju Savienības maršalu Žukovu, bija noslēpums. Apgalvoja, ka padomju maršals Nr. 1, kas pie Maskavas vārtiem apturēja vācu armiju, ieņēma Berlīni un Vācijas galvaspilsētā ar lepni paceltu galvu pieņēma Keitela beznoteikumu kapitulāciju, ir pilnīgi pazudis.

Bet tad pēkšņi kļuva zināms, ka Žukovs iecelts par sestās armijas jeb, citiem vārdiem, Odesas apgabala komandieri. Jau toreiz minēja, ka tas nozīmē Žukova krišanu nežēlastībā. Drīz pēc pārcelšanas uz Odesu maršalu steidzīgi aizsauca uz Maskavu, bet pēc tam viņš pazuda pilnīgi. Žukova negaidīto pazušanu nesen apstiprināja arī ģenerālis Eizenhauers, izsakoties, ka viņam kopš vairāk nekā gada nekas neesot zināms par „veco draugu", ar kuru viņam bijušas vislabākās attieksmes. Savā laikā Eizenhauers bijis viesis arī Žukova galvenajā mītnē Karlshorstā.

Tagad daudz kas kļuvis skaidrāks. Pēc Žukova iecelšanas par Odesas apgabala komandieri viņu tur apmeklēja divi augsti padomju virsnieki — maršals Koņevs un ģenerālis Petrovskis. Nododot Maskavas kara komisāriāta vēstījumu, Koņevs Žukovam paskaidroja, ka pēdējā laikā militāristus, kas guvuši izcilu stāvokli kara laikā ar savām uzvarām, izspiežot no amatiem un politbiroja civīlisti visādi pūloties no jauna pārņemt militāro un politisko varu.

Pēc divām dienām Žukovs devās uz Maskavu. Nākošajā dienā viņu pieņēma Staļins. Saruna bija īsa. Staļins Žukovam darīja zināmu pāvēli, kā „ievērojot augstākas intereses un vispārīgos lēmumus" Žukovam uzticēta „jauna misija". Bet atklātībai par to neko neziņoja. Nākošajā dienā kara komisāriāts Žukovam piedāvāja inspektora postenī armijā. Žukovs to noraidīja.

Tad Odesā un Maskavā trīs mēnešus par Žukovu vairs nekas nebija dzirdams. Tikai pašā pēdējā laikā Kremļa aprindās gūta informācija, ka Žukovs atrodas kādā nezināmā vietā Centrālāzijā. Padomju valdība esot nodevusi Žukova rīcībā dzīvokli un viņš rakstot memuārus. Nav šaubu, ka tas nozīmē Žukova pilnīgu izslēgšanu no militārā dienesta.

Gregorija Žukova neveiksmes cēloņiem sākumi meklējami jau laikā, kad Žukovs vēl bija padomju okupācijas spēku virspavēlnieks Vācijā. Arī toreiz viņu kādu dienu pēkšņi izsauca uz Maskavu, kur Staļins no vīra, kas viņu pārstāvēja Berlīnē, pieprasīja skaidru un precīzu atbildi uz Bulgāņina jautājumu: — Kādi panākumi ir padomju politikai un propagandai Vācijā?

Atbildes sagatavošanai Žukovs lūdza divas dienas laika, pēc kam telefoniski uzdeva savam vietniekam Sokolovskim nekavējoties sniegt sīku informāciju par padomju propagandas darbu Vācijā. Ziņojumu ar lidmašīnu nogādāja Maskavā. Tieši pēc divām dienām tas jau bija Staļina birojā uz galda. Staļins tūlīt sāka sarunas ar šīs izmeklēšanas ierosinātāju ģenerāli Bulgāņinu un Maļenkovu. Vēlāk pievienoja arī Ždanovu, pašreizējo oficiālo kominforma vadītāju.

Vispirms nolēma aizkavēt Žukova atgriešanos Berlīnē un sasaukt astoņu padomi, un šie astoņi bija: Staļins, Maļenkovs, Berija, Mikojans, Ždanovs, Kaganovičs, Bulgāņins un Sverņiks. Apspriedi sākot, Staļins pieprasīja, lai pirms vārda došanas Žukovam ikviens izteiktu savas domas. Vispirms runāja Ždanovs, Mikojans un Kaganovičs — tās metodes piekritēji, pēc kuras padomju joslā vairāk atbalstāmi vācu politiķi, it sevišķi komūnistu vadonis Piks. Tā tomēr nedomāja visi speciālās padomes locekļi un pavisam ne Sverņiks. Pēc viņa uzskata, pret vācu tautu nepieciešama daudz stingrāka stāja un lielākas prasības. Visbeidzot Bulgāņins kritizēja Žukova Vācijas pārvaldīšanas metodes un pirmo reizi atskanēja vārds „personīgais prestižs".

Nākošajā dienā maršals Žukovs nevis atgriezās uz Vāciju, bet devās uz kādu vasarnīcu Maskavas ziemeļos, lai nogaidītu padomes galīgo lēmumu. Bulgāņina ietekmē, kas nāk no NKVD aprindām, padome nolēma pārcelt Žukovu uz Odesu. Maskavā un citur izplatījās baumas, ka Padomju Savienības dienvidos veic svarīgus nākošo notikumu sagatavošanas priekšdarbus, kāpēc maršals Žukovs pārcelts uz Odesu.

Bet jautājums par Žukovu vēl nebija galīgi izšķirts. Daudzas intrigas pie Staļina no jauna mazināja maršala plānus. Šai ziņā sevišķi izcēlās ģenerālis Bulgāņins, apgalvojot, ka Žukovs savus plenākumus atstājis otrā vietā, galveno vērību veltot personīgajam prestižam, kā arī, saskaroties ar rietumu sabiedrotiem, tuvojies pilsonībai un tā nodevis revolūciju. Tāpēc nav jābrīnās, ka maršalam Žukovam nav atlicis nekas cits, kā Vidusāzijā rakstīt memuārus.

— ds —

50 tonnu drēbju un apavu trūcīgiem tautiešiem Vācijā

Latvijas Sarkanais Krusts Beļģijā ziņo, ka ar mācītāja K. Purgaiļa gādību LSKB drīzumā saņems no Amerikas dienvidu baptistu konvencijas ap 50 tonnu lietotu drēbju un apavu izdalei mūsu trūcīgiem bēgļiem Vācijā. LSKB lūdz tautiešus ievērot, ka tiem, kas laikā nav piesūtījuši par sevi ziņas palīdzības saņemšanai māc. Purgaiļa pirmās akcijas robežās, drēbes piešķirs otrās akcijas apjomā. Mācītājs Purgailis aizrāda, ka tam nav iespējams atbildēt uz daudzajām vēstulēm, kuras tas katru dienu saņem. Viņš tomēr vēstules pēc iespējas izsniedz baptistu draudžu locekļiem eventuālai tiešai palīdzības sniegšanai. Lai atvieglotu šo darbu, tautieši lūgti rakstīt angliski, adresējot: Rev. Carlos Purgailis, P. O. Box 145 Bartow, Fla. USA.

Mācītājs Purgailis nodarbojas vienīgi ar palīdzības sagādi, bet viņš nevar uzņemties izziņu ievākšanu par piederīgiem ASV vai izceļošanas atļauju sagādi uz turieni. Lūgumus par izziņām tautieši var adresēt: Mr. R. H. Peterson, Editor of „The Beacon" 5 v. Crary Ave Montverton, N. Y. USA.

Kopīgu pūļu panākums

Kleinkecas Ausmas nometnes daiļamatnieki izpelnījušies ievērību vairākās izstādēs ārpus nometnes. No 15.—18. jūlijam viņi savus sasniegumus demonstrē pašu mājās. Atzīmējot nometnes 3 g. pastāvēšanu, notiek tēlotājas un lietiškās mākslas izstāde. Tēlotājas mākslas klāstā skatāmi 120 darbi — Fišbachas dziesmu svētku izstādes kodols, ar prof. Annusa, prof. Kugas, S. Vidberga uc. darbiem un Kleinkecas mākslinieku Anša Bērziņa, L. Ropša-Linauta un V. Griķa darinājumiem. 84 daiļamatnieku kopas dalībnieki reprezentējas ar 300 darbiem — intarsijām, ādas plastikām, metallplastikām, kokgriezumiem un sudrabkaluma paraugiem. Dāmu komiteja izstādei sagatavojusi 60 dažādus darinājumus, to vidū arī 7 tautas tērpus. Izstādes nolūks — rādīt cittautiešiem kopīgu pūļu panākumus.

Z. B.

Zīmīgs vērtējums

Augsburgā infanterijas kazarmās pašreiz pārbauda izceļotāju kandidātus. Kad pie konsula ienācis milzīga auguma ukrainis, izrādījies, ka tas neprot vāciski. Konsula tulks — igauniete savukārt nerunāja krieviski, kādēļ bija nepieciešms vēl viens starpnieks. Konsuls, mirkli pagaidījis, svītroja ukraini no pieņemto sarakstiem, jautādams: „Ja jūs trīs gados Vācijā neesat varējis iemācīties vāciski, vai jūs vispār kādreiz spēsiet runāt angliski?"

Dienvidslavijā pareģo nemierus

Bijušais Čechoslovakijas ārējās tirdzniecības ministrs Ripka preses pārstāvjiem Parīzē izteicies, ka Dienvidslavijā varētu sākties iekšēji nemieri, ja maršals Tito mēģinātu nodibināt draudzīgas attiecsmes ar rietumiem. Nesaskaņas Belgrades un Maskavas starpā, pēc Ripkas ieskatiem, ir ievērojamākais notikums kopš kara beigām. Padomju Savienībā domājot, ka Tito nevarot pieņemt nekādu rietumu atbalstu, neradot krasu reakciju Dienvidslavijā, kur komūnisti visu laiku nopūlējušies sarīdīt tautu pret demokratijām.

Minētā intervija presei bija pirmā bijušā čechu politika uzstāšanās ārzemēs. Kopš komūnistu apvērsuma, nebija nekādu ziņu, kur Ripka palicis. Izrādās, ka viņam laimējies lidmašīnā izbēgt uz Franciju. Viņš klusējis tik ilgi, kamēr Francijā ieradusies arī Ripkas sieva ar bērniem.

BBC

Kad es biju pārvaldnieks

Volfganga Dārziņa atmiņu feļetons

Tā nav iedomība, manas dāmas un kungi, tā ir tikai bēdīga nepiecie šamība: es vienkārši nejaudāju neko citu jēdzīgāku savā pagātnē sablenzt. Jo lielas manā dzīvē ir vienīgi tās lietas, kuras esmu atstājis nedarītas, vai arī tās, kuras padarījuši citi.

Ai, cik labprāt es rakstītu grāmatu sarkanos vākos un zeltā zvilojošiem burtiem — „Es un mūzika", gluži kā Osvalds Lēmanis rakstītu „Es un balets", vai Velta Toma teiktu „Vīrieši un es". Diemžēl, Laima man ir nolikusi likteni piedzimt veselus 100 gadus par vēlu. Visi lielie mūzikas darbi jau sen sakomponēti: Bēthovena simfonijas un Vāgnera operas, Šuberta dziesmas un Šopēna valši, jā — pat Dvoržaka Humoresku kāds jau paguvis uzrakstīt, un man tur vairs nav ne ko darīt, ne būt. Arī citur pāri palicis gaužām maz. Ar šausmām konstatēju, ka nevaru pat vairs rakstīt par dzimto tematu „Es un Rīga", jo to savos stāstos un romānos, diemžēl, pārāk labi jau izdarījis Anšlavs Eglītis. Es nedrīkstu arī izsaukties „Es un Berlīne", jo kad tur biju, tad Berlīnes vairs nebija. Tāpat man jāatsakās no skaistās iedomas rakstīt „Teiksmu par manu mūžu", jo to jau uzrakstījis Jānis Veselis. Un tāpēc es noliecos pazemīgs un mazs un saku „Kad es biju pārvaldnieks".

Par pārvaldnieku es tapu tīrā evolūcijas ceļā. Ap konservātorijas beigšanas laiku man bija divas iespējas avansēties — vai nu kāpt operas sufliera būdā un padot Priedniekam toni, kā darīja Leonīds Vigners vai Pēteris Barisons, vai klupt ragos vellapēdam un par latu gabalā mangot Folkloras krātuvei melodiņus no nespējnieku namu večiņām, kā to darīja Melngailis. Slikti bija abējādi, un tamdēļ es saligu par malaci uz plostiem. Tas likās romantiski un lenesīgi.

Patiešām, pirmās dienas gāja burvīgi. Slīdēdams gar Valmieras namelīem, es domās jau cēlu sev gaisa pilis un katedrāles. Bet taisni tad, kad katedrāles torņa gailim nule kā zeltīju seksti, nāca brēciens no plosta pakaļas gala un grūdiens no priekšgala. Tas bija noticis. Dažus simts metrus lejpus Sietiņa biju ielaidis galviņu žvirā un plosts sagāja ķunķī. Ar to pašu mana karjēra bija galā. Korņiks mani sunīja, ka skanēja visi meži. „Seskāda, ne vīrs", viņš mani pamācīja, „kur man bija redzokļi ar tevi, tu, ūdensvāvere, ielaisties?"

Tie bija pārliecinoši vārdi. Jau tanī pašā stundā es „nokratīju Romas putekļus no savām kājām" un biju tikpat tālu kā aizvakar.

Tad man ienāca prātā, ka ne mazāk vērtīgi būs, ja es pieteikšos pie šoseju darbiem. Tas būs vēl romantiskāk: lūk, jauns ģenijs skalda akmeņus. Nāks garām smukas meitas un, protams, nicīgi manī norausdzīsies. Tad es viņas pārsteigšu ar kādu skanīgu Misē vai Bairona citātu, un būs ārkārtīgs furors, un visi zinās, ka jauns ģenijs skalda akmeņus.

Un tā es skaldīju dienu un divas, un trīs. Akmeņu un citātu bija sakrājies pulka. Tikai meičas nenāca un vienīgais furors bija tas, ka vakarā nejaudāju atliekties taisns. Nē, nē, šī lieta nebija man, un es nokratīju Romas putekļus otru reizi.

Tad Valērijs Zosts man pačukstēja, ka mans pianista piesitiens esot kļuvis manāmi sulīgāks, un es steidzos šo priekšrocību izmantot. Kopā ar Tāli Matīsu uzsāku garāku turneju pa Latgali. Es cēlu atkal pilis un katedrāles un zeltīju atkal gailim seksti. Bet tad, tas bija laikam Balvos, izkritu cauri „bīnei" ar visām klavierēm un gandrīz nedēļu salēkāju uz krukiem. Tas bija par traku. Nospriedu, ka mūzicēšana nav neko maigāka par akmeņu skaldīšanu, nokratīju Romas putekļus trešo reizi un nolēmu sameklēt drošākus pamatus.

Tā es kļuvu pārvaldnieks Kongresa kafejnīcā. Mani uzaicināja gleznotājs Romāns Suta, Kongresa otrs pārvaldnieks, un vēl šodien es nezinu, kāpēc viņš bija izvēlējies taisni mani. Varbūt tādēļ, ka viņam viss iesākās kaut kā nepareizi, un ja sākās pareizi, tad katrā ziņā gāja šķibi. Ar šķivju gleznošanu viņš bija iekritis, — krāsni salikti, šķīvji skaudīgi bieži plīsa; pagāna Lauču ks, Sutas zirgs hipodromā, pastāvīgi izlēca, un Romāns mūžīgi bija „janos". Tobrīd „janos" mēs bijām abi, un abi neko nejēdzām no pārvaldnieka pienākumiem. Kas īsti pārvaldniekam jādara, to es īsti nekad nedabūju zināt. Atceros, ka pa dienu es tikai cienīgi un reprezentabli pastaigājos, vakarā saskaitīju saplēstos traukus un konstatēju, cik sudraba tējkarotes viesi atkal nospēruši. Tas bija viss.

Suta nedarīja pat tik daudz. Augu dienu viņš kvernēja pie šacha galdiņa, strēba kafiju un stundām dungoja vienu un to pašu melodiņu. — „Ciplonok tože hočet žik". Sutu varēja izkustināt no visa kā, tikai no šī melodiņa nē; un tāpat nebija spēku, kas to varētu nokustināt no kāda, gluži aklu iedomu spārnota, optimisma. Citādā ziņa Suta bija bezcerīgs, tik bezcerīgs, ka reizēm sametās neērti: man brīžam likās, ja viņam gluži nopietni uzkārtu cilpu kaklā, viņš, aplaidis paļāvīgu skatu pār bendes kalpu slepkavīgajiem purniem, droši vien, teiktu: „Nav pamata bažām, kungi. Tie visi man ir veci čomi." Citādi Suta bija vīrs, kura talantu varēja apskaust un zināšanas apbrīnot.

Pastāvīgs Kongresa viesis bija Sigismunds Vidbergs. Viņš allaž ieradās necaurredzamu džentlmeņa viepli uzlicis, un nekad tu, cilvēks, nevarēji zināt, vai viņš ir saskaities vai līgsms. — Šīs lietas varēja noskaidrot tikai garākā personīgā sarunā. Uz sejas diference allaž bija pavisam minimāla. Vidbergs, savā mākslā gandrīz klasiķis būdams, skaitījās (un arī šodien skaitās!) liels džesa mūzikas pazinējs. Dažreiz, kad zālē publikas bija pamazāk, Vidbergs, kādam iemīļotam „Rag-tirne" sākoties, pastūma jaccistu Eriku pie malas, kampa kociņus un slānija pa bungām un blokiem ne sliktāk par pašu Eriku.

Niklāvs Strunķis gan skaitījās zvērināts „švarcists", bet arī viņu es savas reizes matīju paveram plašās Kongresa durvis. „Čau!" viņš jau pa gabalu sauca, pameta īkšķi uz augšu un divas reizes noklakšķināja ar mēli; tas nozīmēja — stangu ūdens un divas „Mokka", bet melnas, lūdzu.

Kad ieradās Oskars Norītis, likās, ka ir atnākuši trīs, nevis viens vien cilvēks; tik dzīvības pilns un impulsīvs viņš bija. Norītis sēdēja, dzēra vienalga ko un vienmēr kaut ko dedzīgi runāja, skaidroja, pārliecināja, pa reizei pamezdams atpakaļ brūnu cirtu no savas zēna pieres. Parasti jau pēc pāris stundām viņš bija pagalam apaudzis ar bārdu, kas viņam dīga un tūdaļ skrullējās pavisam neaprakstāmi ātri.

Kad ieradās Eduards Kalniņš, „pelēko krāsu meistars", gandrīz vienmēr likās, ka nav atnācis neviens, tik klusu viņš bija ieslīdējis un apsēdies pie sava ierastā loga. Retumis viņam kabatā skalojās pudele ar pienu: tas nozīmēja, ka viņš gatavojas uz lielo dzersmi. Raksturīgi, ka no mākslinieciem Kongresu apmeklēja gandrīz tikai gleznotāji. Lūk, slaidā, interesantā dāma tur, nišas stūrī, kas smēķē no vietas jau trešo „Adu", ir Margarita Kovalevska, vai kā draudzenes viņu sauca, Čiepa; un melnīgsnējais puisis ar Ramzesa otrā profilu, tas ir „bezkaunīgi pārdrošais" Padegs, kas gleznoja „Five o'dock' morgā" un „Madonnu ar ložmetēju" un bija patiesībā bikls un kautrīgs kā meitene.

Reizēm kaut kur zāles vidū varēja sablenzt divus kailus, gluži vienādus pakaušus: tur brāļi Kroderi bija atnākuši mazlietiņ pastrīdēties par politiku un mākslu. Bet bija arī reizes, kad kā nozvērējušies nāca tikai nepazīstami ļaudis, un tev, cilvēkam, visu dienu nebija kur vārdu iespraust.

Tad vislabāk bija nobēgt lejā konditorejā paskatīties, kā konditori ķeskājas ar sviesta mīklu un krēmiem. Oh, tur bija daudz ko mācīties. Vēl šodien es zinu, kā nedēļu vecu kūku pārtaisīt par svaigu, es zinu, kas ir Napoleona virsa un zinu, kas Aleksandra dibens.

Starp citu, es pārvaldīju arī kafejnīcas mūziku: veselu 10 cilvēku orķestri ar visu repertuāru. Domāju, ka šinī sakarībā man šodien neviens nevarētu atņemt tiesības saukties par mūzikas direktoru. Ja es šo tiesību neizmantoju, tad — ticiet man — tikai aiz tīras piesardzības: nav cerību tikt par lielu garu, ja tev jau no mazotnes velkas līdzi direktora vai profesora titulis! To māca vēsture. Padomājiet, cik badīgi un mietpilsoniski tas skanētu, ja teiktu: Profesors Rembrants vai ģenerālmūzikdirektors Bēthovens!

Man karjēra Kongresā izbeidzās tikpat pēkšņi, kā karjēra uz plosta: mani atlaida. Gluži vienkārši atlaida. Tas bija nelabs spēriens. Ir tiesa, kopš kāda laika man kafejnīcas atmosfaira bija kļuvusi smaga: jau otru mēnesi Suta mala savu „Ciplonok tože hočet žik" un es biju zaudējis katras cerības, ka viņam beidzot izdosies pāriet uz citu melodiņu. Tomēr spēriens bija un paliks spēriens, jo es, kā visi nederīgi darbinieki, biju iedomājies, ka esmu neatvietojams. Jūs saprotat: reprezentabla āriene, impozanta uzstāšanās, artistisks vēriens. Biju pārliecināts, ka ar manu aiziešanu ja nu ne gluži sagāzīsies māja, tad publika katrā ziņā noplaks uz pusi. Man pievīlās: Kongresam gāja zaļi arī bez mana artistiskā vēriena, jaukā Margarita joprojām smēķēja 3 „Adas" no vietas, Kroderi strīdējās par mākslu, Edis Kalniņš paklusām tīstīja savu piena pudeli, un es mētājos apkārt skumjš un sagrābējis kā vēlīns rudens zirnis.

Tikai vēlāk es sapratu: atteicies no „mūzikas direktora" kafejnīcā, es biju atgriezies pie mūzikas. Uz to es sev vēlu laimes vēl šodien.

Volfgangs Dārziņš,
bij. kafejnīcas Kongress pārvaldnieks

Velta Toma

ZIED

Zvīļ rozes. Vēji žūžo
Ar tālu, siltu skrējumu —
Šķiet, visu savu mūžu
Tev vienam pretim eju.

Zvīļ rozes. Tavās skaujās
Mirdz dienas, ziedēt sākot —
Sirds baiļodamās ļaujās,
Kā lielai laimei nākot.

„Jūs dziedājāt savai un mūsu brīvībai"

Pirmo vispārīgo latviešu dziesmu svētku 75 g. atceres dziesmu dienas rīkotāji Bavārijas apgabalā 7. jūlijā pulcējās sanāksmē Valkas nometnē, lai „savilktu galus" par 26. jūn. Fišbachā notikušo plašo sarīkojumu. Dziesmu svētku noorganizēšanai veltīts daudz darba Bijušas 25 sēdes, kas ilgušas 72 st. 32 minūtes. Lai dziedātāji un klausītāji varētu pulcēties Fišbachā, priekšdarbu veikšanai ziedotas 1440 darba stundas.

Gandrīz visas ieejas kartes pārdotas reichsmarkās, kaut svētki notika pēc valūtas reformas. Tīrs atlikums bijis RM 20.789. Sanāksmē nolēma, ka katram virsdirigentam atalgojumam izmaksās 250 vācu markas. To varēja darīt tikai tādēļ, ka tautieši bija uzticīgi dziesmai arī šajās grūtajās dienās.

Ārzemnieki, kas ieradās Fišbachā atstājuši savus ierakstus dziesmu dienas viesu grāmatā. Bavārijas valdības DP nodaļas vadītājs, pulkvedis J. Z. Dekers raksta: „Mani labākie novēlējumi un ceru, ka nākošos svētkus varēsim piedzīvot jūsu dzimtenē," bet majors S. Pūrends: „Jūs dziedājāt savai un mūsu brīvībai."

Divas vīna gāzes

— Apsēdies pie galda, Vetrovs piedāvāja glāzi vīna. Laipni atteicos.

„Es jau zinu, ka alkoholu nelietojat," Vetrovs piepilda — „bet vīns tak nav alkohols."

Pielējis abas glāzes, viņš vienu piebīdīja man. Sarunādamies, es savukārt glāzes pārmainīju. Vetrovs to manīja un arī saprata. Nozīmīgi pasmaidījis, viņš paņēma pārmainīto glāzi un, ne vārda neteicis, izdzēra.

Kamēr mēs tā runājām, blakus istabā kāds smagiem soļiem staigāja, reizēm ieklepodamies, acīm redzot, lai es zinātu, ka dzīvoklī neesam vieni.

Izvilkums no Alfrēda Bērziņa atmiņām — sarunas ar Padomju sūtniecības sekretāru, kuŗās Bērziņu mēģina piespiest atzīt, it kā Latvijai būtu bijuši kādi slepeni līgumi.
Darbu tuvākā laikā sāksim iespiest Latvijā.

Jaunā

— Pasaki man, kas īsti lemts un runāts tajā organizāciju delegātu sanāksmē?

— Lūdzu! Pavisam īsi. Pilnīgi pareiza informācija, pēc atreferējuma „Latvijā": „H. Klarks atklāja, J. Aperāns sveica, R. Osis, V. Janums, R. Liepiņš referēja, R. Osis uzsvēra, V. Janums uzsvēra, R. Liepiņš rezumēja, V. Lambergs skicēja, R. Osis atgādināja, A. Klīve uzsvēra, P. Starcs norādīja, V. Lamberts ziņoja, J. Ķullītis norādīja P Starcs brīdināja, R. Liepiņš pakavējās, A. Švābe sniedza priekšlikumu, R. Drillis ierosināja, A. Dravnieks ziņoja, P. Starcs aicināja, A. Āboliņš kustējās, R. Osis pateicās."

— Es arī pateicos! Tad viss kārtībā.

Mets Metums

Chronika

Jāņa Veseļa Latvju teiksmas izdevis A. Sēļzemnieka apgāds Gestachtā. E. Ābeles vāks.

Harija Griceviča zīmētās greznumu markas tuvākā laikā izdos Daugavas Vanagi. Tās būs 1, 0,75 un 0.50 DM vērībā un par tām iegūtos līdzekļus izlietos invalīdu, bāreņu un karā cietušo aprūpei.

Girts Salnais

VĪRI

STĀSTS

(16. turpinājums)

Tad viņš atrāva atvilktni un izņēma kādu sarakstu, un jo ilgāk tajā skatījās, jo skatiens kļuva ļaunāks. „Lūk, te viņi ir . . . Visi pēc kārtas . . ." viņa trīsošā roka pasniedzās pēc glāzes. „Vai tie nebija tie, kas sauca mani par bankrotnieku, kad ūtrupē pārdeva manas tēva mājas? Hē . . . Nicinātāji! . . . Kur jūs esat? — Vilefi, Kalniņi, Rūķi — rādaities savā muļķīgā lepnumā. Toreiz jūs mani nicinājāt, tagad jūs mani ienīstat. Tagad jūs zināt, ka es esmu gudrākais. Rūķi . . .," viņš pārvilka ar pirkstu pāri uzrakstītam vārdam ar tādu niknumu, it kā ar šo kustību pārvilktu svītru pasaulei. „Tu man liki strādāt pagasta klaušās un sauci par bezgodi, kas grib slinkot uz cita rēķina. Nu tu vari pamācīties slinkot Vecgulbenes bedrē . . . Par maz tev tika ar sviņa pupu . . . Bet labi. Nu prasa pēc tevis, kur tu esi . . . Nu, dancina sieva tasīti un zīlē kārtis . . . Hē . . . Un tev, Kalniņ . . . Tu nosauci mani par laupītāju . . . Drīz par tevi prasīs, kur tu esi? Beigas ar jums! . . . Es jūs izmācīšu! Izmācīšu! Un Vīleru vecene . . . Tā palaida roku, kad tu, puika, biji ielidis viņu ogās . . . Pagaidi, vecene! Pienāks arī tavs laiks! . . . Un . . ." viņš pēkšņi noguldīja galvu uz galda, sažņaudzis dūres.

„Kāpēc tik lēni [illegible]? Kāpēc tik lēni," viņš nevarīgi ievaidējās. „Visi šie Kārļi jādzen kā vadzis sienā, bet darba tik daudz!" viņš pēkšņi pielēca no krēsla. „Apšaut visus! Visus pēc kārtas! Iztīrīt, iznīcināt! Lai nav vairs ne viņu smīnu, ne baiļu, nekā — tukšums tur, kur viņi bijuši . . ."

Urka pārskrēja pāri istabai turp atpakaļ. Atsēdās. Atkal pietrūkās kājās. Aizsteidzās līdz durvīm. Viņam likās, ka krūtīs mutuļo milzu ugunsgrēks. Viņš ienīda sevi, ienīda revolūciju, ienīda visu pasauli, kas neļāva viņa iedomām piepildīties vienā mirklī, kas neļāva piedzimt jaunajai dzīvei brīvai no visa, kas bijis — dzīvei, kuŗā viņš lepni varētu skatīties pāri visam un sacīt: „Lūk, te tu guli satriekta, ar zāli apaugusi. Te jūs esat visi, kas man kādreiz savā iedomībā un pārākumā esat uzdrošinājušies piedurties. Ech! . . ." viņš atkal piesteidzās un atkrita krēslā. „Nē, nav laika — jūs, pagātnes ķēmi. Un tev, Kandi Urka, nav laika!" viņš, satvēris zīmuli, ātriem noteiktiem vilcieniem ierakstīja sarakstā: „Evalds Zirnis, nozadzis zirgu . . . Pāvuls Zirnis, pestelotājs, buržuāzijas kalps . . ." Urka mirkli pacēla galvu. Blāvās acis šķita sapņaini maigi raugāmies tālumā. „Es tevi atbrīvošu, Kārli, no visām saitēm. Es turu vārdu."

10.

Jātnieks, kas aulekšoja pa ziemas ceļu, iebrauktu pāri ezeram, šķita izmisīgā drosmē turamies zirgā, kas pakaviem cirta riekšavām uz visām pusēm trauslo, jau agrā pavasaŗa saulē papurpējušo ledu. Zirga bezbēdīgais spars likās atbalsojamies jātnieka kustībās, kad brīžiem tas savilka pavadas, strauji apturēja dūksno un spraigi noliecies, sastindzis mēģināja saskatīt ceļa segu, lai tad atkal piespiestu papēžus zirga sāniem un dotos uz priekšu. Jātnieks šķēla nakts melnumu, šad tad apsidrabots ar jaunās mēness gaismu, iznirdams un zuzdams, kā spokaina parādība, par kuŗas esmi, tumsas aptvertu, liecināja tikai šlakstīgie zirga lēkši.

Elza jutās kā putns, kam negaidot atbrīvoti spārni. „Ir taču vēl cilvēki. Ir kas jūt un domā," viņa atkārtojās šī mundrīgā atziņa un šķita ceļam viņu pašu augstāk, atbrīvojot no ikdienas bažām un šaubām. Vai tad var aiziet bojā, ja vēl ir tādi cilvēki! Mirs desmiti un simti, bet vēl taču paliks, paliks, kas būs cilvēki. Dievs taču neatļaus nogalināt visus cilvēkus."

Aiz ezermalas plavu kārklu krūmu līnijas viņa atkal apturēja zirgu un laiciņu vēroja plašo, vientuļo lauku, kas atklājās viņas priekšā, un it kā deva no sevis pelēcīgu gaismu augšup, vērsdams tumsu krēslā. Pavasaris bija pazudinājis sniegu no ledus virsas, un tajā, izlauzusies cauri zemes naktij, gūlās bezgalības gaismas vāja atblāzma. Bet Elza nedomāja, kāpēc nakts kļuvusi nevarīgāka savā tumšumā. Varēs redzēt — viņa lietpratīgi pamāja ar galvu, kā drošinādama savu vienkāršo atziņu. „Tikai uzmanīgi, Kripšķi," viņa maigi piesita plaukstu zirga kaklam. „Uz priekšu, Kripšķi."

Jātnieks, kas izjāja no Urku pagalma, nojāja nelielo gabalu līdz lielceļam pilnā riksī, bet krustcelēs pēkšņi apturēja zirgu. Plašs, augstu alkšņu puduris meta pāri viņam milzīgu, melnu ēnu, pasargādams no palsajām straumēm, ko šad tad sviedā lejup mēness gar augstu mākoņu malām. Kā lielceļu laupītāju bruņnieks viņš tagad nekustīgs sēdēja zirgā, pilns ātru, nekārtīgu, bet nikņu domu un kaislīga pašlepnuma, ko ar katru mirkli cietināja atziņa, ka rīt, parīt viņš varēs ierasties Lubānas pilī un pašapzinīgi no augšas lejup skatīt katru apmeklētāju. Galvā šķita plosāmies ugunsgrēks. Domas kā iznīcīgas liesmu mēles sadedzināja katru tieksmi mierīgi apsvērt savas attieksmes ar citiem cilvēkiem. Izdzertā dzēriena kvēlā uguns, Urkas runu vienkāršā skaidriba, izsmiekls un parasto, ikdienišķo jūtu un pārdzīvojumu niecinājums, pieaugošā atziņa, ka pret viņu visa pasaule bijusi netaisna, naidiga un vienmēr vērsusies pret viņu — šai brīdī Kārli pacēla savās acis svēta mocekļa tēlā, kam tiesība atriebt un iznīcināt, lai sevi gandarītu. — „Brālis?" viņš sakostiem zobiem, stingri turēdams rokā tramīgā zirga pavadu, naidīgi domāja. „Jā, kas gan ir brālis? Tas, ka viņiem bijis jādzīvo kopā kopš bērnības, vai tas ir kas svarīgs? Kādas tiesības otram var dot šī uzspiestā saistība? Apvainot, izsmiet, zobot, slēpjoties kādas lielas varas paspārnē? Bet nu nav vairs šīs varas. Nu vara ir aiz manis . . .

(Turpinājums seko)

Septiņi mācās mākslu

APCIEMOJUMS DOC. J. ŠTERNBERGA STUDIJĀ FIŠBACHĀ

„— Rīgas ielas galā ir baraka, ejiet tur!" — pamāca laipna fišbachiete. Atradu baraku. Skatos uzraksts: Labošanā pieņem tikai tīrus apavus. — Bet man, paldies Dievam, nevajaga apavu darbnīcas. Vēlos apmeklēt doc. J. Šternberga grafikas studiju. Frizētava atvērta . . . nē, arī šeit nav. Bet varbūt šajās durvīs?

Esmu gaišā telpā. Septiņi galdi, virs kuŗiem pie loga slīpi novietots blāvs papīrs, lai saules spilgtumu sadalītu vienmērīgi. Septiņi vīri pārliekušies velk līnijas vai darbojas ap ģipsa platēm — top asējumi, litografijas un citu techniku mākslas darbu mēģinājumi. Telpas kaktā iespiests pats audzinātājs doc. J. Šternbergs. Apkārt kastītes un pudelītes, glāzes un dažādi daikti — kā laboratorijā vai aptiekā.

Jau vairāk nekā divus gadus J. Šternbergs vācis un pūlējies gādāt piederumus, lai iekārtotu šo studiju, kas augusi līdz pašreizējiem apmēriem.

— Mācāmies darboties dažādās technikās. Sākām ar burtu un plakātu zīmēšanu. Tā ir tā sauktā sludinājumu māksla — arods, kuŗa prašana varētu labi noderēt. Nākamās technikas ir kokgriezums, vara grebums, asējums, litografija.

Skatam paslīd darbu paraugu sējumi, liecības, ka audzēkņi centušies darboties ar atzīstamām sekmēm.

Kas ir šie septiņi? 35 gadus vecais E. Lācis Rīgā bija firmas „Šiferis" tirdzniecības daļas vadītājs. Viņa īpašība — pacietība un rūpība labi izpaudusies paveicot LCK pasūtinātā „Latvieša stāja svešumā" teksta izzīmēšanā. Īpatnus ceļus meklē O. Šteiners — viņš savos asējumos rāda izdomu, spēcīgu fantaziju un plašas iztēles virzītu izteiksmi. G. Erglis, R. Rollis, J. Eglītis, I. Strautmanis, V. Aistars — pieci puiši ar dotībām, kuŗas izcelt un izveidot ir audzinātāja uzdevums. Kā veidosies viņu turpmākās gaitas — rādīs darbs. Pagaidām viņi nāk šeit kā skolā, lai pēc noteikta stundu plāna gūtu teorētiskās un praktiskās zināšanas. Interesanti, ka audzēkņu vidū nav nevienas sievietes.

Doc. J. Šternberga dzivesbiedre māksliniece Erika Šternberga darbojas par instruktori, priecājoties, ka arī viņas dēls 19 g. v. Edmunds pievērsies zīmēšanai, īpaši parādot spējas karikatūrās. J. Šternbergam daudz pūļu prasījis darba rīku, papīra, un citu piederumu sagāde, kaut saņemts IRO darbinieku un nometnes vadības atbalsts — „Visi jau zinām, kā šodien jāpūlas, lai sameklētu kaut pudelīti tušas, bet esam sākuši strādāt, netikas pārtraukt."

Kamēr Erika Šternberga valas brīžos izmēģina roku gleznojot ellā, docents Nirnbergā apciemo kādas amerikāņu karavīru vienības iekārtotu studiju, kur viņam jāmāca interesentiem gleznošanas noslēpumi. — Izceļošana? O, tā liekas vēl nav aktuāla — redzēsim ko nākotne dos, esam priecīgi, ka varam darboties savā līmenī un krāsu pasaulē," — saka mākslinieki.

Z. B.

Padomju izplētņu lēcēju manevri gaisa koridorā

BERLĪNIEŠI UZGAVILĒ ĪDENAM PAR BRĪVĪBAS VĀRDA PIEMINĒŠANU

Padomju iestādes Berlīnē trešdien paziņoja, ka gaisa telpā dienvidrietumos no Berlīnes, ieskaitot gaisa satiksmes koridoru, padomju aviācija paredz izdarīt izplētņu lēcēju vingrinājumus. Amerikāņu un angļu pārstāvjiem gaisa satiksmes uzraudzības centrā paziņoja, lai tie brīdina savus lidotājus. Ceturtdienas rītā BBC ziņoja, ka pirmie izplētņu lēcēju manevri jau notikuši 8 km no Gatovas lidlauka.

Kāds angļu aviācijas lidotājs atstāstījis savus novērojumus, ka lēcieni izdarīti zināmā attālumā no gaisa koridora. Tā kā laiks bijis skaidrs, tad sabiedroto transporta lidmašīnas nebijušas apdraudētas un pilsētas apgāde turpinājusies bez traucējumiem. Ģenerālis Klejs paskaidrojis, ka padomju aviācijai esot tiesības katrā laikā izdarīt šādus vingrinājumus, piezīmējot: „Bet krieviem būtu ļoti nepatīkami, ja mūsu lidmašīnas sadurtos ar viņējām."

Lidmašīnu transports uz Berlīni turpinās pastiprinātā kārtā. Angļu un amerikāņu aviācija sasniedza jaunu rekordu lidojumu skaita ziņā, 24 stundu laikā līdz trešdienai izdarot 518 lidojumus. Dažas lidmašīnas piegādāja pārtiku tieši no Anglijas. Angļu lidlaukā Gatovā nepārtraukti dienu un nakti turpinās jauna skrejceļa izbūve. Angļu joslā iekārtots jauns lidlauks Fasbergā, kas domāts galvenokārt ogļu transportam.

BBC komentātors Lindlejs Frēzers trešdien, apcerot stāvokli Berlīnē, atzīmēja, ka attēlošanai esot lietojamas tikai divas krāsas — melna un balta, pie kam par melno krāsu rūpējoties Padomju Savienība, kas ar blokādi pret rietumu sektoru grib iegūt taktisku uzvaru. Raksturojot padomju iestāžu rīcību, Frēzers atzīmēja gadījumu, kur 12.000 berlīniešu bērniem bija paredzēts vienas dienas izbraukums ārpus pilsētas, bet dzelzceļu direktors — komūnists pēdējā brīdī aizliedzis visus paredzētos speciālvilcienus. Strāvas ierobežojumu dēļ berlīniešiem rietumu sektoros tā pieejama tikai pa divi stundām dienā un divi stundām naktī. Tā kā ielu un pazemes dzelzceļu satiksme pārtraukta, tad lielai daļai iedzīvotāju rītos kājām jāmēro tāls ceļš uz darba vietu. Par spīti visam tam, pilsētas iedzīvotāji izrādot lielu drosmi un aukstasinību.

Ap 3000 berlīniešu ar aplausiem un cepuru vēdināšanu trešdien apsveica angļu parlamenta opozicijas vadītāja vietnieku, bij. ārlietu ministru Īdenu, kas teica runu kādā sapulcē angļu informācijas centrā. Vēstījumā berlīniešiem Īdens paskaidroja, ka konservātīvā opozicija Anglijā, nevērojot partiju preteškības iekšpolitiskos jautājumos, pilnā mērā atbalstot Anglijas nostāju Berlīnē. Rietumvalstīm tagad esot pienākusi stunda, kad jāparāda stingra nostāja. Nedrīkstot atmest arī cerības uz četru valstu vienošanos.

Klausītāji ik reizes uzgavilējuši, kad Īdens pieminējis vārdu „brīvība", ziņoja BBC korespondents. Īdens starp citu teicis: „Neviena zeme nav brīva, kur ļaudis dzīvo bailēs, ka pie durvīm klauvēs policija." Tai pašā dienā Īdens devās tālāk uz Frankfurti, kur sastapās ar ģenerāli Robertsonu, bet vakar apmeklēja apvienotās joslas pārvaldes padomes direktoru Dr. Pinderu.

Frankfurtē vakar bija paredzēta triju rietumjoslu ministru prezidentu kopīga konference ar joslu militārgubernātoriem, bet pēc ģenerāļa Keniga ierosinājuma tā atlikta, jo viņam iepriekš esot vēl jāapspriežas ar ģenerāli Kleju un ģenerāli Robertsonu. Klejs trešdienas vakarā apspriedās ar savas joslas ministru prezidentiem. Viņš izteica pārsteigumu, ka vācieši, kā redzams, gribot uzņemties mazāk atbildības Rietumvācijas izveidošanā nekā tiem ar mieru uzticēt.

BBC, BB, St.

Maskava atsakās atcelt Berlīnes blokādi

(Turpinājums no 1. lpp.)

Trešdien ap pusdienas laiku padomju atbildes notu ministram Mak Nīlam Londonā nodeva padomju vēstnieks Zarobins, bet Parīzē lietvedis Avalovs to iesniedza ārlietu ministram. Bido. Vašingtonā vēstnieks Paņuškins notu pēcpusdienā personīgi nodeva ārlietu ministram Maršalam. Nota bija sastādīta krievu valodā, un visās trīs rietumvalstu galvaspilsētās uzsāka tās pārtulkošanu. Londonā par notu apspriedās Vācijas nodaļas vadītājs angļu ārlietu ministrijā Strengs ar amerikāņu vēstnieku Daglesu un franču vēstnieku Masiļi. BBC pēc padomju notas saņemšanas paziņoja, ka Anglija notas tekstu paredz publicēt tikai pēc dažām dienām, bet ārlietu ministrs Maršals Vašingtonā preses konferencē paskaidroja, ka notas publicēšanu atstāšot Maskavai. Ja tā tekstu tuvākajā laikā tomēr nepublicētu, tad to uzņemtos kopīgi ASV, Anglija un Francija.

BBC diplomātiskais korespondents jau iepriekš paredzēja, ka padomju notas saturs visumā varētu būt pieskaņots Maskavas preses un radiofona pēdējās dienās izteiktajam viedoklim, ka varbūtējas četru valstu sarunas nevar saistīt ne ar kādiem priekšnoteikumiem un ka Berlīnes jautājums nav apskatāms atsevišķi no visas Vācijas problēmas. Publicētais notas teksts šo pieņēmumu apstiprinājis. BBC diplomātiskais korespondents izteicās, ka izredzes uz vienošanos neesot palielinājušās. ASV, Anglija un Francija, droši vien, iesniegšot Padomju Savienībai jaunu notu, tomēr pastāvēšot uz Berlīnes blokādes atcelšanu pirms sarunu uzsākšanas.

Maskavas raidītājs savos otrdienas komentāros, pirms atbildes notu iesniegšanas, prasīja visu okupācijas armiju atsaukšanu no Vācijas un mierlīguma parakstīšanu, bet trīs rietumvalstu protesta notām nemaz nepieskārās. Bez tam komentātors uzbruka Londonas konferencei, kur bez Maskavas piekrišanas esot nolemts dibināt Rietumvācijas valsti un pakļaut Rūru sešu valstu kontrolei bez Padomju Savienības piedalīšanās. Londonas konferences lēmumi esot Vācijas sašķelšanu padarījuši galīgu, pārkāpjot Jaltas un Potsdamas nolīgumus. Bez tam Maskavas radio kritizēja apstākli, ka Londonas atzinumos nemaz neesot pieminēts mierlīgums ar Vāciju. Turpretim Varšavas konferences lēmumi, kurā piedalījušies Padomju Savienība un Austrumeiropas valstis, esot devusi skaidru un nepārprotamu programmu mieram.

Padomju licencētā Berlīnes laikraksta „Tägliche Rundschau" Zobinova komentārā, ko atreferēja padomju kontrolētais Berlīnes raidītājs naktī uz ceturtdienu, bija norādīts, ka rietumu valstis ar pastāvošo nolīgumu pārkāpšanu esot zaudējušas tiesības turpmāk palikt Berlīnē. Zobinovs tāpat uzsvēra, ka Berlīnes jautājums aplūkojams tikai saistībā ar visu Vāciju, un ka Varšavas konference vienīgā devusi skaidru bazi Vācijas problēmas izkārtošanai.

BBC, BB, St.

Slēgta Čiles komūnistu partija

BBC ziņo, ka trešdien Čiles parlaments ar lielu balsu vairākumu nolēmis slēgt komūnistu partiju un izsludināt to par nelikumīgu. Dienvidslavijas komūnisti Triestā sašķēlušies divi daļās, vieni pievienojušies Tito, otri kominformam.

Ungārijas katoļu baznīcas vadība paziņojusi, ta turpmāk Budapeštas radiofons nepārraidīs nevienu dievkalpojumu. Lai diskreditētu baznīcu, komūnisti dievkalpojumu pārraidījumus ievietojuši programmā starp varietē un džesa mūziku.

Siāmas ministru prezidents feldmaršals Songkrams preses konferencē paziņojis, ka kopš kāda laika karaspēks visā valstī atrodas trauksmes stāvoklī, lai novērstu komūnistu apvērsuma mēģinājumu.

Feldmaršals Smatss atkal ievēlēts

Šis nedēļas beigās Dienvidafrikas ūnijā kādā iecirknī notika pēcvēlēšanas, kurās kandidēja tikai viens pārstāvis — feldmaršals Smatss. Tā kā vecajam valstsvīram nebija pretkandidātu, ar lielu balsu vairākumu viņu ievēlēja parlamentā. Kā zināms, vispārējās vēlēšanās feldmaršals Smatss izkrita savā iecirknī. Otrreizējās vēlēšanas notika pēc tam, kad kāds deputāts labprātīgi atteicās no sava mandāta.

ASV demokrati pret veto tiesībām UN

VIŅU KANDIDĀTS PREZIDENTA VĒLĒŠANĀS BŪS TRUMENS

Demokratu partijas konvents, kas sākās pag. pirmdien Filadelfijā, par savu kandidātu valsts prezidenta vēlēšanās izraudzījis Hariju Trumenu, bet par kandidātu viceprezidenta amatam — senātoru Berkleju. Pieņemtā partijas programma paredz veto tiesību ierobežošanu UN, starptautiska karaspēka dibināšanu un palīdzību citām valstīm nevis pēc saimnieciskiem, bet gan humānitāriem principiem. Demokratu sanāksme vienprātīgi apsveic visas tās tautas, kas cīnās par savu brīvību un tiesībām. Demokrati solās rūpēties, lai Izraelu atzītu par patstāvīgu valsti, bet Jeruzalemi izsludinātu par starptautisku pilsētu. Deklarācijas beigās partija iestājas par preses brīvību visā pasaulē.

Programmas iekšpolitiskajā daļā uzvarējis prezidenta Trumena viedoklis. Demokratu konvents rūpēsies, lai ASV atmestu naidu un neiecietību pret rasēm un reliģijām. Pret šo rezolūcijas daļu nostājās dienvidu štātu pārstāvji, kas vēlējās nodrošināt sev „īpašas tiesības". Viņu prasības tomēr noraidīja.

AB

DAŽOS VĀRDOS

Dzelzceļa tarifa pazeminājums stāsies spēkā 25. jūlijā. Maksa par braucieniem būs lētāka par 25 proc. Vēlāk ievedīs arī tuvsatiksmes kartes 10 braucieniem. Par tām būs jāmaksā 1/3 līdzšinējās cenas. Skolnieku biļetes no 15. jūlija pazemināts par 50 proc. Jaunais dzelzceļa tarifs pagaidām noteikts amerikāņu un britu joslai. Iespējams, ka to vēlāk attiecinās arī uz franču joslu.

Ja Padomju Savienība iekarotu Rietumeiropu, izteicies Fosters Dalless, ko min par nākamo ASV ārlietu ministru Djuija uzvaras gadījumā, tad tas būtu tiešs drauds Amerikas kontinentam. Pāri Grenlandei drīzi vien sāktos uzbrukums Savienotajām Valstīm.

Trīs tūkstoši ungāru bēgļu iesaucamos gados pēdējos trīs mēnešos ieradušies Austrijā. Viņi paskaidrojuši, ka nevēlas pildīt kara klausību Padomju Savienībā, vai tā saucamajā ārzemnieku leģionā, kas domāts grieķu nemiernieku atbalstīšanai.

Bijušo Polijas opozicijas vadītāju Staņislavu Mikolaičiku šinīs dienās speciālā audiencē pieņēmis pāvests.

Vācijā no Ankāras pēc 36 stundu ilgām apspriedēm ieradies ASV aizsardzības viceministrs Drēpers un ģenerālštāba operātīvās daļas vadītājs ģen. Vedemeijers. Pēc 10 dienām Vedemeijers no jauna izbrauks uz Ankāru, lai nobeigtu „svarīgas militārās" sarunas.

Persijas šachu tuvākā nākotnē gaida ierodamies oficiālā vizītē Londonā.

Kanādas dzelzceļnieki pieteikuši vispārēju streiku. Ministru prezidents Mekenzijs Kings sasaucis kabineta ārkārtēju sēdi, lai panāktu vienošanos. Ja streiks tomēr sāksies, tas radīs lielus sarežģījumus, jo draud apstāties viss Kanādas eksports.

Jau nākamās paaudzes laikā sāksies strauja vāciešu dzimstības mazināšanās, domā bijušais Berlīnes sociologs Štolpers, kas pēc Hitlera apvērsuma emigrējis uz ASV. 1980. g. Vācijā būšot vairs tikai 40 milj. iedzīvotāju.

Tautas pieauguma veicinātāju, kādu 17 gadīgu vācieti Dānijas iestādes izraidījušas no internēšanas nometnes, kurā bija novietotas tikai sievietes ar bērniem. Divu gadu laikā jauneklis kļuvis četrdesmit pieckārtīgs tēvs.

K 5 – padomju joslas Gestapo

„Die Neue Zeitung" vakar ziņoja, ka Vācijas padomju joslā izveidota kriminālpolicijas nodaļa „K 5", kas faktiski veicot politiskās policijas uzdevumus, kaut gan ar sabiedroto kontrolpadomes pavēli tādas pastāvēšana aizliegta. Nodaļas uzdevums esot „pārraudzīt demokratisko jaunuzbūvi un padomju pavēļu izpildīšanu", un tās ierēdņiem pienākums izpildīt bez ierunām katru padomju policijas un MVD rīkojumu.

Minētā nodaļa, starp citu, izpildot šādus slepenos rīkojumus: uzrauga visas no rietumu joslām iebraukušas personas un tās nopratina; slepeni reģistrē visus radio tirgotājus, techniskos zīmētājus un spiestuvju īpašniekus, sīki raksturojot viņu politisko uzticamību; uzrauga rietumvalstu atlaistos kara gūstekņus, ik nedēļu iesniedzot padomju slepenajam dienestam sīkus sarakstus; ierīko spiegošanas tīklu ar uzticības personu palīdzību, kas visas ir SED biedri. Tām jāuzmana visi uzņēmumi un māju iedzīvotāji. Ar draudiem un varu šajā spiegu dienestā izmantojot arī citu partiju locekļus, kā arī agrākos nacistu partijas biedrus. Spiegiem jāziņo par katru dzirdētu „tautas demokratijai" naidīgu izteicienu.

15. maijā dota slepena telefoniska pavēle Brandenburgas policijai reģistrēt visus izteikumus pret „tautas nobalsošanas" ierosinājumu. Nodaļai K 5 arī bijis jārealizē rietumu joslu laikrakstu izplatīšanas aizliegums. SED uzticības vīrus atalgojot naudā, bet nodaļu vadītāji saņemot no padomju iestādēm sevišķas pārtikas devas. Lai likvidētu nevēlamas personas, to dzīvokļos pirms kratīšanas novietojot ieročus. Lukauā šādai vajadzībai pie apcietinātiem slepeni novietotas auto riepas, pēc tam ierosinot pret šīm personām apsūdzības par „saimnieciskiem pārkāpumiem".

NZ

Drošības padome draud ar sankcijām

ARABU DEMONSTRANTI TRANSJORDĀNIJĀ PRASA LIELĀKU AKTĪVITĀTI

Apvienoto nāciju starpnieks Palestīnā grāfs Folke Bernadots otrdien ziņoja Drošības padomei par saviem līdzšinējiem panākumiem samierināt abas karotājas puses Svētajā zemē. Tā kā pamiera noteikumi nav pieņemti, Bernadots lūdza Drošības padomes „ātru un enerģisku" rīcību. UN būtu jārūpējas, lai Jeruzalemi izsludinātu par atklātu pilsētu un, vajadzības gadījumā, uz Palestīnu nosūtītu starptautisku karaspēku. Pēc ziņojuma Padomju Savienības pārstāvis Gromiko jautāja, kas vainīgs, ka cīņas Palestīnā atkal atjaunotas. Bernadots atbildēja: „Tas, kas noraidīja pamieru." Kā zināms, arabi pamieru nepieņēma.

Sēdes turpinājumā ASV delegāts Dr. Džonsons iesniedza Drošības padomei rezolūciju, lai cīņas Palestīnā izbeidz vēlākais trīs dienu laikā. Jeruzalemē jāiestājas mieram 24 stundas pēc šī paziņojuma saņemšanas. Ja kāda karotāja puse Drošības padomes rezolūciju noraidītu, pret to nekavējoties jāvērš sankcijas, kā to paredz UN chartas 39. paragrafs. Ja saimnieciskie spaidi nelīdzētu, tad būtu jāiejaucas starptautiskajam karaspēkam. Rezolūcijai tūdaļ pievienojās Lielbritanija, Beļģija un Kanāda. Kāds britu valdības pārstāvis apakšnamā paskaidroja, ka ASV rezolūcijas atbalstīšana nenozīmējot Londonas līdzšinējās ārpolītikas maiņu. Angļi vienmēr vēlējušies mieru Palestīnā, lai gan tas nenozīmējot problēmas galīgu nokārtojumu. Pret ASV rezolūciju izteicās Ķīnas pārstāvis. Pēc viņa domām, arabiem cits nekas neatliekot, kā karš.

Pretpriekšlikumu Drošības padomei iesniedza Sīrijas delegāts. Viņš ierosināja Palestīnas problēmas izšķiršanu nodot starptautiskajai tiesai Hāgā.

Izraela jaunos pamiera noteikumus visumā pieņēma, iebilstot, ka Drošības padomei būtu jāatceļ ieceļošanas un ieroču ievešanas aizliegums. Anāmā un arī pārējās Vidējo un Tuvo austrumu valstis notikušas demonstrācijas, kas dažviet bija vērstas arī pret Lielbritaniju. Transjordānijas studenti un strādnieki sapulcējās karaļa Abdulas pils priekšā un prasīja lielāku aktīvitāti Palestīnā. Atskanēja arī saucieni, lai cīņās sūtītu tā saucamo arabu leģionu, kas skaitās modernāk un labāk apbruņotā vienība visos Tuvajos un Vidējos austrumos.

Cīņas Palestīnā pa to laiku vēršas plašumā. Spriežot pēc līdzšinējās informācijas, lielāku aktīvitāti pašreiz izrāda žīdi. Haganah vienības vairākās vietās pārgājušas Jordānu un iesoļojušas Sīrijā. Bez tam žīdi ieņēmuši kādu bieži apdzīvotu vietu 80 km attālumā no Haifas. To uzskata par galveno arabu apgādes bazi. Ļoti smagu ēģiptiešu aviācijas uzbrukumu piedzīvojusi Telaviva. Haifu bombardējušas sīriešu lidmašīnas.

BBC pārstāvis Džons Niksens no Anāmas ziņo, ka Transjordānija pēdējā laikā izrāda aizvien lielāku aktīvitāti. Iespējams, ka tā ieņems vadītāju vietu pašreizējā Palestīnas karā. Daudzi arabi Niksenam izteikušies, ka viņus nebiedē Drošības padomes saimnieciskās un militārās sankcijas. Saspīlējums Eiropā esot pārāk liels, lai demokratijas sūtītu savu karaspēku uz Palestīnu.

Otrs BBC komentātors Roberts Grēms domā, ka no līdzšinējā pamiera visvairāk ieguvuši žīdi. Četru nedēļu laikā arabi no Lielbritanijas nav saņēmuši nevienu ieroci un nevienu patronu. Tuvajos un Vidējos austrumos aizvien biežāk atskanot balsis, ka arabu valstīm būtu jādod ieroči no Padomju Savienības. Lai gan Gromiko notikumus Palestīnā nosoda, demokratijas pārliecinātas, ka Maskava būtu ar mieru arabiem „piegādāt visu". Blakus optimismam un fanātismam reāli domājošos arabus aizvien biežāk pārņemot bažas, ka Izraelu ar ieročiem viņi tomēr nevarēs uzvarēt. Ortodoksālie arabi tomēr gribot labāk mirt cīņas laukā nekā gļēvi padoties. Jo pēc Muhameda mācības tādā veidā „visātrāk var nokļūt paradīzē".

Vakara sēdē ASV rezolūcijai pievienojās Francija un arī Padomju Savienības pārstāvis Gromiko. Viņam bija iebildumi vienīgi pret grāfu Bernadotu kā pamiera pārraudzītāju.

BBC, M, ST

Signāls nemieriem Italijā

(Turpinājums no 1. lpp.)

nāts izņēmuma stāvoklis. Atskaitot komūnistisko presi, pārējie laikraksti bija dabūjami tikai ar grūtumiem; jo demonstranti tos izrāva no kioskiem un saplēsa.

Visi Rietumeiropas politiskie komentātori vienis prātis, ka atentāts pret Toļati var radīt ļoti nopietnas sekas jau tā saspīlētajā stāvoklī, kāds šobrīd valda pasaulē. Daži revolvera šāvieni Sarajevā pret Austro-Ungārijas tronmantinieku savā laikā bija iegansts pirmajam pasaules karam. Lai gan Toļati nav nekāds troņa pretendents, nav jāaizmirst, saka BBC, ka katram viņa mājienam klausa 2,3 miljoni itāļu komūnistu, aiz kuriem stāv kominforms un Maskava. Ministru prezidentam De Gasperi vienreiz jau izdevās uzvarēt viņus vispārējās vēlēšanās. To komūnisti nav aizmiršuši. Ja arī šoreiz De Gasperi cīņu arēnu atstās ar uzvaru, tā varbūt būs lielākā, kādu jebkad viens valstsvīrs ieguvis.

Heincs Frencels domā, ka ministru prezidentam De Gasperi un iekšlietu ministram Scelbam tuvākajās dienās būs pilnas rokas darba. Komūnistu partija Italijā lieluma ziņā seko tūlīt aiz Padomju Savienības. Jau pirms vispārējām vēlēšanām bija zināms, ka uz Italiju plūduši lieli ieroču krājumi no Dienvidslavijas, kas rūpīgi noslēpti. Apstākļu pazinēji spriež, ka komūnistiem ir vismaz 100.000 labi apbruņotu un apmācītu vīru. Ar tiem būs jātiek galā Scelbam.

„Ja arī atentāts pret Toļati ir nosodāms," pasvītroja Frencels, „nav tomēr jāaizmirst, ka vienā ziņā viņš pats tajā vainīgs. Komūnistu vadoņa izturēšanās bijusi nepārtraukta provokācija pret Italijas republiku. Un vai tā nav likteņa ironija, ka 55 gadus vecais bijušais tiesību profesors Toļati tagad saņēmis to, ko pats sējis?" Kommentāra beigās Frencels piebilda, ka itāļu komūnistu vadonis savā laikā nodevis Musolini slepenajai policijai daudzus itāļu sociāldemokratus un atgriezies no Maskavas tikai 1944. g., kad cīņas Italijā bija jau gandrīz nobeigtas.

Komūnistu kontrolētie raidītāji atentātu turpretim nosoda ļoti asiem vārdiem. Tā, piemēram, Berlīnes krievu sektora radio saka, ka tagad visiem esot skaidrs, „kur vedot ceļš". Reakcionārās valdības policija izklīdinājusi strādniekus Romā, kad tie prasījuši, lai „atkāpjas amerikāņu kapitālisma pārstāvis De Gasperi".

Demonstrācijas sevišķi draudīgas kļuva Livorno, kur ielu cīņās nonāvēts kāds policists, kamēr Neapolē krituši divi civilisti. Īsi priekš pusnakts komūnistu kontrolēto arodbiedrību savienības izpildu komiteja pasludinājusi visā valstī generālstreiku, kas sākās tieši pl. 24. Ceturtdienas rītā pilnīgi apstājās Italijas dzelzceļi, darbu pārtrauca fabrikas un iestādes. Romā līdz vēlai naktij pūlis mēģināja ielauzties parlamentā, ko apsargāja lielas policijas un karaspēka vienības. Milānā strādnieki okupējuši visas fabrikas. Arodbiedrības atļāvušas atvērt vienīgi piena veikalus un ierasties darbā slimnīcu un telefona iestāžu personālam.

Naktī uz ceturtdienu Maskavas radio paziņoja, ka līdzjūtības telegrammu itāļu komūnistu partijai piesūtījis Staļins un pārējo valstu ievērojamākie kompartiju vadoņi. Ungāru raidītājs atentātā pret Toļati vaino „reakcionāro un klerikālo De Gasperi valdību". Dienvidslavijas komūnistu partijas oficiozs „Borba" konstatē, ka uzbrukums Toļati nozīmē uzbrukumu visas pasaules komūnistiem. Kāds Savienoto Valstu ārlietu ministrijas pārstāvis izteicies, ka Vašingtona nosoda atentātus pret jebkuru politiķi.

BBC, AB, ST, M

Mana otrā uzvara Londonā

MŪSU ŠĶĒPA MEŠANAS REKORDISTA JĀŅA STENDZENIEKA VĒSTULE LATVIJAI NO LONDONAS

Mana otrā uzvara Anglijas meistarsacīkstēs šķēpa mešanā bija pārliecinoša, bet pašas sacīkstes grūtas. Es gan ļoti centos, tomēr jau priekšnoteikumi laba rezultāta sasniegšanai bija tādi, ka nespēju mest tālāk par 66,67 m. Ieskrējiena celiņš izrādījās nelīdzens un mazliet pret kalnu. Teicami gan bija somu šķēpi, tikai mazliet par resniem vidū. Priekšsacīkstes notika jau pl. 12,15, bet finmāls pl. 15,45. Tā ir traka lieta, ja šķēps sacīkstēs jāmet 2 reizes dienā! Mans pirmais metiens bija 63,56 m, otrais — 64,50 m un trešais 66,67 m. Nu biju teicami iejutīties, bet . . . sacīkšu turpinājums sākās tikai pēc 3 stundām! Šķitu mazliet pasmags un miegains. Cīņas sparu gan piedeva pēc otrā metiena tautiešu pasniegtie ziedi. Priekšsacīkstes beidzot, jutos ļoti labi, bet trīs stundas vēlāk parādījās pirmās paguruma pazīmes. Vienu [illegible] pagulēju, pēc tam iesildījos un sāku [illegible] sacensības. Pretvējš jau bija tik liels, ka [illegible] rezultātu uzlabot vairs neizdevās. Arī angļi meta vāji: Darlimple 57,30 m un Cots 57,00 m. Nesaprotu, kāpēc gan šeit vienmēr šķēpu liek mest pret vēju! Tā neizdevās pārspēt jaunzēlandietim Loijam piederošo Anglijas meistarsacīkšu rekordu, kas ir 67,85 m. Arī 38 g. v. zviedrs Atervals te metis 65,60 m. Par šīm sacensībām esmu mazliet nokrenķējies, jo cerēju labāku rezultātu. Drusku nobijies biju jau vakarā pirms sacīkstēm, jo darbā saodos gāzi, radās temperatūra un nebija patīkama nakts. Nezinu gan, vai tas iespaidoja manus rezultātus.

Anglijas meistarsacīkstēs bija daudz skaistu momentu. Vesera mešanā nemaz neveicās mūsu Vainovskim, jo puisis pirmajās tik lielā mēroga sacīkstēs bija satraukts. Visos metienos veseris skāra zemi jau priekšlaicīgi un Vainovskis palika bez rezultāta. Visumā jāsaka, ka angļu vieglatlēti cīnās ļoti pašaizliedzīgi, bet viņi vāji tehniski. Mans nākamais starts būs 24. jūlijā Birminghēmā, kur ir ļoti labs laukums, un diska mešanā laikam piedalīsies arī Janševskis. Pērn pret vēju un sauli tur sasniedzu 66,95 m rezultātu.

Priecājos par ziņām no Vācijas. Mūsu labākā šķēpa metēja emigrācijā Mundrīte Rickstiņa cītīgi gatavojas DP meistarsacīkstēm Nirnbergā. Zēl, ka nevaru viņas trenēt, jo baidos par nepareizībām. Dzird, ka arī Rūdolfs Circenis treniņos metot šķēpu ap 67 m. Viņš ir neatlaidības piemērs, kāpēc būtu pelnījis, lai sasniegtu 70 m tālumu.

Londonā, 8. jūlijā.

Jānis Stendzenieks

Amerikāņu Joslas basketbola meistars — **Darmštates Kursa** līdzšinējā sastāvā laikam ilgi kopā spēlēt vairs nevarēs. L. Lusārs pošas braucienam uz Franciju, bet G. Meržejevskis uz ASV. Ja apstiprināsies runas, ka Darmštates nometni pārcels uz Neištati pie Mārburgas, tad uz turieni nebrauks O. Veiss, kas Darmštates IRO vienībā ir policijas inspektors.

Latviešu futbola vadītājs emigrācijā A. Pukinskis no Darmštates latviešu nometnes pārgājis dzīvot uz Bucbachas transitnometni, kur ir sporta vadītājs. Viņš tagad tālā ceļā uz citām valstīm izvadīs daudzus mūsu sportistus. Ikviens sportists un YMCAs biedrs, iebraucot Bucbachas transitnometnē, aicināts reģistrēties turienes YMCAs birojā.

Vieglatlēts Jānis Balcers par panākumiem sportā, reprezentējot ogļraktuvju sporta klubu, ar uzņēmuma direktora atļauju paaugstināts darbā. Tagad viņam ir labāki apstākļi un lielāka izpelņa.

Mūsu izlases basketbolists Filips Janševskis no Lībekas aizbraucis uz ASV. Viņš arī piedzimis Savienotajās Valstīs — Čikāgā.

13,25 m rezultātu lodes grūšanā sacīkstēs Hanavā sasniedza J. Plīsis.

Latviešu jaunatnes meistarsacīkstes basketbolā notiks jūlijā beigās. Vienības piesakāmas līdz 15. jūl. V. Pasteniekam: (13a) Wurzburg, DP Central Camp. Ik vienībā var būt 8 spēlētāji, kas dzimuši vēlāk par 1929. g. 15. jūlijā.

Goda vietu pasaules boksa sportā amerikāņu žurnāls „The Ring" ierāda igaunim Antonam Rādikam, klasificējot pašreiz izcilākos vidējā svara profesionālos bokserus: 1. pasaules čempions T. Zēls, 2. R. Graciano, 3. B. Lidels, 4. M. Serdāns, 5. A. Rādiks.

Igaunis Aleksandrs Krēks, bij. Eiropas meistars lodes grūšanā, kas tagad dzīvo Zviedrijā, sacīkstēs Norkepingā grūda lodi 15,14 m.

Anglijas vieglatlētikas meistarsacīkstēs Londonā Padomju Savienības sportisti nepiedalījās. Nirnbergas žurnāls „Sport Magasin" tomēr raksta: „Šķēpa mešanā ar 72,81 m rezultātu uzvarēja Stendzenieks (PSRS)." Kāds angļu laikraksts Cesterfildā apzīmē Stendzenieku par norvēģi.

Bertels Storskrubs kas ar saviem 30 gadiem 26 reizes bijis Somijas meistars dažādās skriešanas disciplīnās, Londonas olimpiskajās spēlēs ir viena no Eiropas lielākajām cerībām 400 m barjerskrējienā.

Amerikānis **Alans Fords**, kas nesen sasniedza jaunu pasaules rekordu 100 m kraula peldējumā (54,4 sek.), Londonas olimpiskajās spēlēs nepiedalīsies, jo saindējies ar kādu ēdienu.

Stella Velša, bij. Polijas rekordiste, kas tagad ir ASV pavalstniece, amerikāņu vieglatlētikas meistarsacīkstēs uzvarēja 3 disciplīnās. Londonas olimpiskajās spēlēs viņa tomēr nevarēs piedalīties, jo 1932. un 1936. g. olimpiskajās sacensībās reprezentēja Poliju.

ASV olimpiskā vienība ir jau ceļā uz Londonu. Pēdējās pārbaudes sacīkstēs Bernejs Evels atkārtoja Džesa Ovena pasaules rekordu 100 m skrējienā (10,2 sek.). Šajās pārbaudēs bija daudz pārsteigumu. Zaudēja abi pasaules rekordisti — Herisons Dilards (110 m barj.) un Čarls Fanvails (lodē). Gandrīz visās disciplīnās realizējās lieliski rezultāti. Labākie sasniegumi: tāllēkšanā Vilijs Stils 7,98 m, kārtslēkšanā Ričards Merkoms 4,48 m, 110 m barj. Viljams Porters 13,9 sek., lodē Francis Delaneijs 16,82 m, šķēpā Martins Bailess 68,85 m, veserī Bobs Benets 54,20 m un 50 km soļošanā Ernests Krosijs 5:04 : 30,0 st.

Izraela nepiedalīsies Londonas olimpiskajās spēlēs. Ja izraeliešiem atļaus startēt, tad ar nepiedalīšanos draud Ēģipte.

Soms Rautavāra olimpisko kandidātu pārbaudes sacīkstēs Helsinkos meta šķēpu 69,07 m.

Labots 36 g. vecs rekords: Francijas meistarsacīkstēs vieglatlētikā Vernīrs skrēja 5000 m 14:35,8 min., pārspējot kopš 1912. g. pastāvošo Zena Bučna rekordu.

Šveices meistarsacīkstēs vieglatlētikā Hardmeiers (Cīriche) skrēja 400 m 48,4 sekundēs.

Čechoslovakijas un Zviedrijas tenisisti sacentīsies Devisa kausa izcīņas Eiropas joslas finālā, kas izspēlējams Prāgā līdz 27. jūlijam. Pusfinālos Milānā Čechoslovakija pieveica Itāliju 3—2 un Zviedrija sacīkstē Stokholmā Angliju 4—1.

Tenisa sensācija Parīzē: francūzis Marsels Bernards pārspēja Vimbldonas sacīkšu uzvarētāju Bobu Falkenbergu (ASV) 6—2, 3—6, 6—2.

Marsels Serdāns (Francija) Briselē 18.000 skatītāju acu priekšā ar punktu pārsvaru uzvarēja beļģi Sīrilu Dolano un atguva nesen zaudēto Eiropas meistartitulu boksā vidējā svarā.

„Tour de France" riteņbraukšanas sacīkstēs pēc 10 pirmajiem posmiem vadībā ir Bobē (Francija).

Valstu sacīkstes futbolā: Rumānija-Čechoslovakija 2—1, un Zviedrija-Austrija 3—2. Uzvaras vārtus zviedri ieguva 2 minūtes pirms spēles beigām, kad austrieši bija 10 cilvēku sastāvā, jo savainoja viņu izcilo vārtsargu Zēmani.

100 m 10,4 sekundēs Maskavā skrēja Kulakovs, sasniedzot jaunu PSRS rekordu.

PSRS meistari svara celšanā: gaila sv. Donskois (Ukraina) 292 kg; spalvas Lopatins (Uhr.) 322,5, 2. Kašaņiks (Gruzija) 317,5; vieglā Svetjilko (Gruz.) 345; vid. Zgenti (Gruz.). 372,5; pussmagā sv. Novaks (Maskava) 402,5; smagā Kucenko (Ukraina) 422,5, 2. Laputjins (Uhr.) 407,5. Meistaribas izcīņa notika Kijevā.

Vācijas rekordists peldēšanā uz krūtīm Valters Klinge (Braunšveiga) ir adventists. Tiecība viņam neļauj piekāpties un sestdienās no saules lēkta līdz rietam fiziskas nodarbības, kāpēc Klinges piedalīšanās sacīkstēs dažkārt ļoti problemātiska. Sportists pašreiz apmeklē kādu misionāru skolu pie Diseldorfas un cer drīzumā aizceļot uz Čīli.

PSRS 1948. g. labākais sasniegums šķēpa mešanā ir 64,23 m, ko vēlējējs Ivļevs.

Mūsu izcilais basketbolists Jānis Zebelinš (Lībekas YMCA) latviešu karikatūrista H. Berga skatījumā. Ak, kā Zebelinš mums trūka 10. un 11. jūlijā Augsburgā!

Lietuviešu vecās slavenības izcīna DP meistartitulu basketbolā

Vienā ziņā mūsu basketbolistiem vienmēr klājas vienādi: sacīkstēs pret lietuviešiem nekad nevaram sakomplektēt savu labāko sastāvu. Tā bija arī DP meistarsacīkstēs 10. un 11. jūl. Augsburgā. Pat pēc visām pūlēm latviešu basketbola vadītājs L. Aizstrauts ar dibinātiem iemesliem paziņoja, ka turnīrā nepiedalīsimies. Taču A. Miezītis, R. Pērkons (abi Virceb.) un P. Bumbērs (Kleinkeca) patapināja ceļa naudu un devās uz Augsburgu. Viņiem pievienojās tur dzīvojošie K. Janševskis un J. Pelūde, izveidojot latviešu vienību, kas mūsu piedzīvojušā sportista Pelūdes vadībā darīja visu iespējamo, lai godam pārstāvētu latviešu basketbolu. Nepatikamākais, ka nebija neviena rezervista, kāpēc latvieši cīnījās tiešām neapskaužamā stāvoklī. Arī lietuviešu izlase vēl nav atgriezusies no Francijas, taču viņu sastāvs bija ļoti spēcīgs, jo laukumā ieradās daudzi starptautiskās sacensībās rūdīti spēki — augumā ievērojami pārāki par mūsu spēlētājiem un ar pietiekamu rezervistu skaitu. Turnīra „nagla" bija latviešu un lietuviešu spēle. Mūsu sportisti to veica godam. Lietuvieši uzvarēja tikai 32—29 (25—25). Latviešiem Miezītis ieguva 14 p., Pērkons 9, Bumbērs 4, Pelūde 2 un Janševskis 0, bet lietuviešiem Puzinauskas 11, Norkus 9, Andrulis 7, Svenckas 3, Baltrunas 2, Balčunas 0 un Mickevičus 0. Sacensību pārējie rezultāti: latvieši-igauņi 51—34 (34—21), lietuvieši-igauņi 56—31 (24—15), latvieši-ukraiņi 45—28 (33—11) un lietuvieši-ukraiņi 45—28 (33—11) un lietuvieši-ukraiņi 64—38 (29—21). Uzvarēja lietuvieši, 2. latvieši, 3. igauņi, 4. ukraiņi. Igauņu vienībā teicami darbojās augumā garais Alts un populārais futbola vārtsargs Blosfelds. Ukraiņi spēlēja vājāku basketbolu nekā baltieši. Sonnkaserne skaistajā vingrotavā lietuvieši sacīkstes bija noorganizējuši lieliski. Par jauno naudu netrūka arī skatītāju.

V. Lagzdiņš

Sensācionāla spiedzes prāva Parīzē

Sievietei, kurai šinīs dienās jāstājas Parīzes kara tribunāla priekšā, ir vairs tikai bēdīgas atliekas no bijušā skaistuma. Loras Disāras apsūdzība ir dēku stāsts par tik sensācionālu spiedzes mūža gājumu, kāds pat pēckara Francijā ir retums.

Loras Disāras vienīgais kapitāls bijis skaistums, kad šī Parīzes ķēkšas meita uzsāka karjeru kā dejotāja Anika Mūra kādā Monparnasa varietē teātrī, stāstīdama, ka esot lorda Mūra ārlaulības meita. Taču lords Mūrs eksistēja tikai Loras fantazijā. Skaistums, izveicība un laime, kam piebiedrojās mērķtiecīgs nemorāliskums, drīz nesa augļus. Tikko sasniegusi pilngadību, Lora bija vairāku elegantu vasarnīcu uh lieliska Parīzes dzīvokļa īpašniece. Tad Lora nolēma iekļūt „lielajā pasaulē", un ar to sākās viņas augšupeja, kas beidzās ar baigu kritienu. Viņa apprecēja vācu rūpnieku Valteru Kleinknechtu, kādas Amsterdamas bankas vadītāju un vācu spiegu dienesta aģentu Parīzē.

Gadu pēc laulībām izcēlās karš. Kleinknechts uzdevās par fašisma upuri un palika Parīzē kā politiski vajātais līdz 1940. g., kad viņu internēja līdz ar citiem vāciešiem. Bet kad vācu karaspēks okupēja Franciju, Kleinknechts vadīja Bordo komandantūrū, būdams IG-Farben dalībnieks un Gēringa personīgs draugs. Viņa greznajā dzīvoklī apgrozījās prominenti vācieši un Viši franču. Kleinknechta kundze, jau sen izaugusi no Monparnasa baletkurpēm, tēloja granddāmu un laipnu namamāti gan SD šefam Engelkem und vācu ģenerāļiem, gan Pjeram Lavalam und Marselam Deā. Daudz svarīgas informācijas tādējādi nokļuva Gestapo centrālē Berlīnē.

1944. g. Lora devās uz Berlīni. Viņai bija sarunas ar Hitleru un Himleru. Viņai bija liela tiesa nopelnu Parīzes sazvērestības atklāšanā.

Vēl nav izskaidroti noslēpumainie notikumi pēc Loras atgriešanās Parīzē. Kleinknechtu apcietināja un nošāva paši vācieši, bet Loru iesēdināja cietumā. Tur viņu pēc Parīzes atbrīvošanas 1944. g. augustā atrada franči un atbrīvoja kā „Himlera upuri". Viņa stāstīja par saviem varondarbiem vācu okupācijas laikā un ieguva pārvietotas personas priekšrocības. Viņai pat piešķira 12 istabu dzīvokli Parīzes elegantākajā rajonā, un drīz Lora nodibināja četrus uzņēmumus un bija jau nopelnījusi veselu kapitālu, kad šādam policijas inspektoram ienāca prātā pārbaudīt viņas pagātni.

Tagad Francija ar lielu sasprindzinātību gaida uz Loras Disāras prāvu, kas sola sensacionālus atklājumus.

Padomju Āzija cīnās ar padomju Eiropu

BARONS FON GELSENAUS VADA KOMŪNISMA 5. KOLONNU AMERIKĀ

Antisemītisms — ventilis PSRS tautu neapmierinātībai

Iespējama Padomju Savienības ārpolitikas kursa maiņa, nesaskaņas padomju komūnistu augstākajā vadībā, kas daļēji saistās ar sāncensību Staļina pēcteča vietas dēļ, bruņoto spēku reorganizācija un pieaugoša neapmierinātība padomju tautās, — tās ir problēmas, kas pēdējā laikā modinājušas politisko novērotāju interesi. Ievērojot vispārējo starptautisko situāciju, ārzemju prese daudz telpas veltī Padomju Savienības iekšējā stāvokļa novērtējumiem. Šai ziņā jaunus faktus sniedz kāds nesen Eiropā saņemts „slepenais ziņojums" par Padomju Savienības iekšpolitisko stāvokli, ko publicēja angļu žurnāls „Review of World Affairs".

Viena no galvenajām raksta tezēm ir tā, ka Padomju Savienībā Āzija gūst pārsvaru par Eiropas daļu. Staļina personīgajā ietekmē Āzijas Krievija cenšoties iegūt arvien lielāku nozīmi un pat nostāties Eiropas Krievijas vietā. Staļins esot pārliecināts, ka Padomju Savienības istais spēks esot austrumos, kā cilvēku rezervju, tā saimniecisko bagātību ziņā, kamēr rietumos meklējami tieši Padomju Savienības vājākie punkti. Staļina uzskatiem pievienojies arī Berija, un abu viedoklis pirms dažiem mēnešiem esot radis vispārēju politbiroja atzīšanu.

Tagad šie uzskati sākot izpausties praksē. Padomju armijas Eiropā turpmāk arvien vairāk sastādīšot no āziātiem. Pēc Staļina domām, rietumu pasaule stipri ļaundabīgi ietekmējot padomju karavīrus, kas nāk no Padomju Savienības Eiropas daļas, bet austrumnieki esot šādai ietekmei daudz mazāk pieejami. Otrkārt, Staļins uzsvēris, ka konflikta gadījumā āziāti būšot pieticīgāki, liktenim padevīgāki karotāji, kam sentimentālu jūtu nav.

Tezei par Āzijas pārsvaru varētu būt sakars ar pastiprināto padomju interesi par Tālajiem Austrumiem. Šīs intereses pieaugumu apliecina pēdējie ziņojumi no Burmas, Malajas, Ķīnas.

Padomju saimniecības frontē jaunā piecgade liekoties puslīdz reālizējamies tais ietvaros, kas paredzēti 1950. gadam. Lauksaimniecības un sīkrūpniecības produkcija apmierinot, bet atpalikusi naftas produkcija. Tomēr jau iekārtoti ievērojami degvielu, pārtikas un materiālu krājumi kara gadījumam. Divainākais šai milzu valstī esot — darba roku trūkums. Lai sasniegtu augstāko produkciju, pietrūkstot ap 2,4 miljoni strādnieku, un pat pie tagadējā produkcijas tempa vajadzīgs vēl lieks miljons. Līdz šim papildinājumi nosūkti no lauksaimniecības. Valdības iestādes, kurām pēc plāna 1950. g. vajadzēs 36 miljonu strādnieku, sastādījušas plānu darba spēka importam no satelītvalstīm, kam 5 gadu laikā būtu „jāeksportē" uz Padomju Savienību 10 miljonu cilvēku. Tas arī ir iemesls, kādēļ šais valstīs sākta t. s. „pieciešamo" uzņēmumu likvidēšana.

Daudz runāts par iedzīvotāju neapmierinātību Padomju Savienībā. Līdztekus vispārējām bailēm no kara un no „tīrīšanām", slepenais ziņojums min vēl trīs citus neapmierinātības iemeslus. Pirmais ir algu jautājums. Kopš rubļa pārvērtēšanas, iedzīvotāju pirktspēja, atkarībā no apgabala, samazinājusies par 7—15%. Tas sevišķi skar zemākās atalgojumu katēgorijas. Rūgtumu rada salīdzinājumi ar valdības un partijas dižviru luksa pilno dzīvi, un uzņēmumos bieži dzird kurnam par „novije bārini" — jaunajiem kungiem. Bet tas režīmam tomēr neesot bīstami, jo šie neapmierinātie tomēr Staļinam sekošot līdz galam, tādēļ ka pārliecināti par kapitālistiskās pasaules uzbrukuma nodomiem.

Intellektuāļu aprindās jaunas asinis radījušas sankcijas pret izcilajiem padomju mūziķiem, rakstniekiem, teātri. Darbi, kas apzīmogoti par „buržuāziskiem" un „reakcionāriem", krieviem tomēr ļoti patīk, un augstākās vadības iejaukšanās šai laukā radījusi sarūgtinājumu. Ja pavēles nebūtu nākušas no paša Staļina, publika šiem rājieniem nebūtu veltījusi sevišķi lielu uzmanību. Trešais punkts ir vesela sērija skandālu rūpniecībā un lauksaimniecībā. Finanču ministrs, kas atklāja un „piekāra pie lielā zvana" vairākus korupcijas gadījumus, pēc tam pats nolikvidēts.

Šai neapmierinātībai raksta „Review of World Affairs", esot trejādas sekas. Viens no rezultātiem ir Ždanova ietekmes pieaugums partijas centrālkomitejā. Viņu arī uzskata par vienu no iespējamiem Staļina pēcniekiem. Otrkārt, Padomju Savienībā pieaugot antisemītisms par ko plašāk ziņoja franču laikraksts „Samedi Soir". Atklātā žīdu atbalstīšana Palestīnas jautājumā esot tikai viena kārts vispārējā padomju diplomātijas spēlē. Maskava neesot nekā nopietna darījusi, lai aizkavētu pretžīdu manifestācijas, kādas notikušas Urālos, Donecas baseinā, Elista, Čelabinskā un citās vietās. Bez tam žīdi esot gandrīz pilnīgi izstumti no armijas, politikas un augstskolām. Augstākā vadība, šķiet, esot apmierināta, ka tautas neapmierinātībai radies izplūdes ventilis. Tāpat esot izskaidrojama jaunā kampaņa pret baznīcu, par ko nupat ziņoja ārzemju prese.

Par PSRS gatavošanos karam laikraksts min šādus skaitļus: rūpniecība ražojot 35.000 tanku un ap 100.000 liegabalu gadā, un visa padomju saimniecība pieskaņota kara vajadzībām. Aviācijas rūpniecība spējot producēt gadā 60.000 lidmašīnu un šogad ražošot 2930 strūklas lidmašīnu, kas veidotas pēc vācu tehniķu konstrukcijām, tāpat kā jaunākais zemūdenes modelis, kas spējot palikt ienirusi neierobežotu laiku un par ko ļoti interesējoties amerikāņi.

Viens no interesantākajiem slepenā ziņojuma faktiem ir par „piektās kolonnas" darbību ārzemēs. Kremļa ricībā, līdztekus 4 miljonu viru armijai, esot t. s. 7. armija — brunotas partizānu vienības ārzemēs. Amerikas kontinentā tās komandējot barons fon Gelsenaus, kas nākot no bij. ģenerālfeldmaršala Paulusa laudīm. Galvenais šo vienību virspavēlnieks, sevišķi Grieķijā, Italijā, Ķīnā, Francijā, Indokīnā un Indonēzijā, esot ukrainu partizānu vaditājs kara laikā, komūnistu ģenerālis Fedors Kupaks, pēc izcelšanās kazaks. Viņam piedēvē nepārtrauktu izcilas sakaru tīklu organizēšanas spējas un talantu slepenu akciju rīkošanai. Viņa „labā roka" Balkānos esot dienvidslāvu ģenerālis Kosta Nagijs.

BOWA

SLUDINĀJUMI

Ar š. g. 15. jūniju gaitas uzsācis

Kanādas un Sav Valstu latviešu nacionālais laikraksts

BRĪVAIS LATVIETIS

iznāk 2 reizes mēnesī.

Redakcijas adrese: 9536 — 107 A Ave
Edmonton, Alta.
Canada.

Izdevējs un atb. red.: Konrads Dobelis
Galvenais redaktors: Aleksandrs Kundrats
Eiropas redakcijas vadītājs: Andrejs Eglītis,
Post Box 15079,
Stockholm, Sverige.

Abonementa maksa par pusgadu $ 3
par gadu $ 5

Paraugnumura cena 25 centi.

Tautieši, Kanādā un Savienotās Valstīs! Abonējiet savu laikrakstu!

Jauni līdzstrādnieki vēlami visās valstīs, kur dzīvo latvieši. (858)

AUSMAS APGĀDA
grāmatu jaunās cenas:

Ed. Collins — Angļu valodas pašmācība I d. ar tulkojumu DM 6.50

Ed. Collins — Angļu valodas pašmācība, tālākam kursam, II d. ar tulkojumu DM 7.50

Fr. Bārdas — Zemes Dēls, dzejas, iespiestas uz laba papīra un iesietas DM 8.—

Fr. Bārdas — Dziesmas un lūgšanas Dzīvības kokam, iesietas Ir tikai nedaudz eksemplāru DM 8.—

Pasūtinājumi adresējami: (14a) Esslingen/N., Bismarckstr. 4E, Apgāds Ausma.

Atsevišķiem pasūtinātājiem grāmatas izsūta arī pa pastu uz pēcmaksu, pieskaitot DM 1.20 sūtīšanas izdevumus. Atkalpārdevējiem aprēķina parasto atlaidi. (20)

„LATVIJAS" ABONEMENTS,

pasūtinot laikrakstu pa atsevišķiem eksemplāriem (līdz 3 eks. iesk.), maksā DM 3.— mēnesī + DM 0,50 par piesūtīšanu; ar „Atpūtai" DM 4.— mēnesī + DM 0,50 par piesūtīšanu; pasūtinot kolektīvi vairāk par 3 eks. — DM 3.— mēnesī, bet kopā ar „Atpūtai" DM 4.— mēnesī par eksemplāru; pasūtinot uz ārzemēm un makšķi: Vācijā kopā ar „Atpūtai" DM 4.— mēnesī + DM 0,80 par piesūtīšanu. Sludinājumi maksā DM 0,70 par vienslejīgas nonpareilles iespiedrindas aizņemto telpu.

Abonementa pieteikumi, sludinājumi, naudas pārvedumi un korespondence adresējama: „Latvijai", (13b) Günzburg/Do., Bürgermeister-Landmannplatz 7.

Latviešu aprūpes biedrības
DAUGAVAS VANAGI
GRĀMATNICA, (13a) Nürnberg 2, A/C Valka, piedāvā sekojošus izdevumus:

Prof. J. Endzelīns Svešvārdu vārdnīca DM 6.—
Prof. K. Kārkliņš Metodisku rakstu krājums DM. 5.—
Ing. E. Elguts Radiotechnika I DM 5.—
N. Jochansons Geometrija, vidussk. kurss DM 8.—
N. Jochansons Algebra II daļa DM 6.—
Ed. Collins Angļu valodas pašmācība I daļa DM 6.50
Ed. Collins Angļu valodas pašmācība II daļa DM 7.50
Rud. Svarcbachs Franču—latviešu vārdnīca DM 5.—
Trimdas rakstnieki I. un II d., katra DM 8.—
Feliks Cielens Baltijas starptautiskā problēma DM 1.50
Ansis Bērziņš Spalvas zīmējumi grām. Apustuļu darbi DM 5.50
M. Tvens Toma Soijera piedzīvojumi DM 2.50
Pie dzintara jūras, dziesmu krājums DM 2.50
Aspazija Ilgu zeme, dzejas DM 1.50
A. Brigadere Akmeņu sprostā DM 3.—
A. Austriņš Puiškans DM 4.—
St. Razna Deux ex Machina DM 3.—
Skatu albums Rīga DM 1.50

Bez tam grāmatnīcai krājumā daudzas agrāk izdotās grāmatas. Izsūta uz pēcmaksu. Atkalpārdevējiem atlaide. Samaksājot atbildi, izsūta grāmatu katalogu.

J. Klidzēja stāstu grāmata „Pajumte",

DM 3.50 (atsev. eks. ar piesūtīšanu DM 4.—). Sagatavošanā: A. Brigaderes „Princese Gundega un karalis Brusubārda" ar plašu P. Ērmaņa ievadu, DM 2.50 (skolām speciāla atlaide).

Apgāds „Ceļš" (V. Mežezers): (13a) Würzburg, Centr. DP Camp, Mainau-Kaserne. (21)

Pērk katrā vairumā LUPATAS

Augsburgā, Hochfeldas nometnē, Firnhaberstr. 31, 1. stāvā iekārtots lupatu savākšanas centrs amerikāņu joslai.

Pret lupatām var iegādāties manufaktūru, aluminiju, porcelāna uc preces.

Ieteicams krājumus pieteikt rakstiski. Vairumiem, lielākiem par 500 kg, piebrauc pakaļ. Uzņēmuma vadītājs Edgars Kopmanis.

IZNĀKUSI ILLUSTRĒTA GRĀMATA
MOCARTA, CEĻOJUMS UZ PRĀGU

kas maksā DM 2.—. Jāņa Cīruļa Dziesmu avots, īss mūzikas elementārteorijas un solfedžo kurss skolām un pašmācībai, ar kuplu nošu piemēru — DM 5.—. Raksti par biškopību, dārzkopību un vistkopību maksā DM 1.50. Rīgas miniatūras — DM 2.—. Melanchol. Valsis — DM 3.—. J. Mediņa Pieskaņa — DM 1.—. Damasa Tek saulīte — DM 3.—. Vl. Dārzina Divi prelūdes, katra DM 2.—. Koru dziesmas — DM 0,30—0.60.

Izsūta arī pa pastu. Musikhaus Otto Krolls: (13b) Augsburg, Annastr. 16. Grāmatas izsūtīs, saņemot jaunus pasūtinājumus. (16)

PC IRO STARPTAUTISKĀ MEKLĒŠANAS APVIENĪBA AROLSENĀ MEKLĒ:

Alvi Akotu, dz. 3. 8. 1940. g.; Rutu Akotu, dz. 14. 5. 1935. g. Ventspilī; Skaidrīti Ancupi, dz. 1925. g. Ainažos, pēd. ziņas no Neikirchas-Lausicas; Veru Apši-Masi, dz. 1900. g.; Skrīveros, p. z. no Vācijas; Emmu Arāju, dz. 12. 10. 1911. g., p. z. no Pomerānijas; Helēni Āri, dz. 12. 2. 1892. g., p. z. no Ostzēbādes-Heringsdorfas; Jāni Āri, dz. 7. 3. 1882. g., p. z. no Ostzēbādes-Heringsdorfas; Almu Aronsoni, dz. 1906. g. Rīgā, p. z. no Sverinas; Nikolaju Balenu, dz. 9. 9. 1915. g., p. z. no Berlīnes; Jāni Baldoni, dz. 1925. g. Jelgavas apr.; Alvīni Bandzeri, dz. 1899. vai 1900. g. Krievijā; Voldemaru Jāni Viesturu Bebri, dz. 1925. g. Rīgā, p. z. no Orenburgas; Astrīdu Bertāni, dz. 26. 9. 1942. g. Kurzemē; Genovevu Bertāni, dz. 2. 8. 1918. g. Kurzemē; Edgaru Bērziņu, dz. 3. 6. 1922. g. Mores pag.; Elmāru Bērziņu, dz. 11. 3. 1914. g. Rīgā; Idu Bērziņu, dz. 30. 4. 1908. g. Jekaterinoslavā; Kurtu Birmani, p. z. no Gdiņas; Evu Birmani, p. z. no Gdiņas; Aristīdu Briedi-Rubinšteinu, dz. 22. 5. 1933. g. Rīgā, p. z. no Kozlinas.

---

†

Mūžībā aizgājusi mūsu mīļā meita, māsa un svaine

Ilona Mantone

dzim. 1926. g. 26. jūlijā Rīgā, mirusi š. g. 6. jūlijā Gautingā. Apbedīta š. g. 9. jūlijā Augsburgā, Haunštetenes kapos.

Dziļās skumjās
piederīgie Vācijā un dzimtenē

LATVIA
Latvian Newspaper
Published under EUCOM Civil Affairs Division Authorisation Number UNDP 196. Publisher and Editor: Kārlis Rabācs, DP Camp Kleinkötz near Günzburg/D. Printer: „Schwäb. Volksbl.", Günzburg/D., Bgm.-Landm.-Pl. 7. Circulation: 4000. Published twice weekly. Editorial office: Günzburg/Do., Dominikus-Zimmermann-Str. 2.